

Regeringens proposition till Riksdagen om godkännande av vissa bestämmelser i avtalet mellan EFTA-staterna och Republiken Polen samt i det i anslutning därtill mellan Finland och Polen uppgjorda protokollet angående handel med lantbruksprodukter

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att riksdagen godkänner det avtal som i december 1992 ingåtts mellan Europeiska frihandelssammanslutningens medlemsstater (EFTA-staterna) och Republiken Polen (Polen) samt det i anslutning därtill mellan Finland och Polen uppgjorda protokollet angående handel med lantbruksprodukter.

Det är fråga om ett omfattande frihandelsavtal angående varuhandel, som förutom traditionella sänkningar och avvecklande av tullar också innehåller bestämmelser om bl.a. offentlig upphandling, skyddande av immateriell egendom, konkurrensregler och statsstöd. Avtalet täcker egentliga industrivaror, men också förädlade jordbruksvaror och fiskerihushållningsprodukter enligt särskilda varuförteckningar och bestämmelser. Till följd av utvecklingsklausulen i avtalet kan produkttäckningen och avtalets tillämpningsområde utvidgas senare om avtalsstaterna så önskar.

Avtalet syftar till att skapa ett frihandelsområde mellan EFTA-staterna och Polen genom en successiv avveckling av handelshindren under en övergångsperiod som går ut 31.12.2001. Då avtalet träder i kraft slopar EFTA-staterna samtliga tullar och avgifter med motsvarande verkan i fråga om varor med ursprung i Polen, med undantag av landsvisa listor för fördröjd avveckling på olika produktsektorer. I fråga om dessa uppnås tullfrihet under åren 1996—1998. Polen avvecklar importtullarna på varor med ursprung i EFTA-staterna under åren 1995—1999 i fem lika stora rater, men i fråga om vissa känsliga produkter utsträcks tidtabellen för tullsänkningarna till utgången av år 2001. Beträffande produkterna i bilaga IV avvecklar Polen tullarna genast då avtalet träder i kraft. De kvantitativa import-

och exportrestriktionerna avvecklas antingen då avtalet träder i kraft eller enligt särskilt fastställda tidtabeller. För Finlands del har tullarna och de kvantitativa restriktionerna, med några smärre undantag, avvecklats redan med stöd av KEVSOS-avtalet. Den frihandelsbehandling som KEVSOS-avtalet förutsätter förblir i kraft, med vissa undantag, i handeln mellan Finland och Polen.

Med stöd av de s.k. kumulationsbestämmelserna tillåter avtalet att varor med ursprung i EFTA-staterna och Polen exporteras till en annan avtalsslutande stat, antingen som sådana eller efter ytterligare förädling.

Genom den asymmetriska tullavtrappningen, som gynnar Polen, t.ex. tullsänkningsschemat och eftergifterna rörande vissa produkter, försöker EFTA-staterna för sin del stöda den ekonomiska utvecklingen och stabiliseringen av marknadsekonomi i Polen.

Bilaga XVI till avtalet innehåller den skriftväxling mellan Finland och Polen, som ändrar KEVSOS-avtalet. Polen tar i bruk importtullar för i skriftväxlingen omnämnda produkter från pappers- och oljeindustrin. Samtidigt garanterar Polen att Finland i bägge produktgrupperna får importkvoter med en särskilt fastställd preferensbehandling. Skriftväxlingen skedde i samband med undertecknandet av EFTA-avtalet. Ikraftträdandet av skriftväxlingen är beroende av ikraftträdandet av EFTA-avtalet. Skriftväxlingen förutsätter inte bestämmelser med lagstatus.

Till övriga delar tillämpas KEVSOS-avtalet jämsides med EFTA-avtalet till dess att EFTA-avtalet garanterar parterna samma förmåner som KEVSOS-avtalet. När detta år fallet, upphör KEVSOS-avtalet att gälla genom ett gemensamt beslut av Finland och Polen.

Till avtalet hör ett bilateralt arrangemang om handeln med lantbruksprodukter, som varje EFTA-stat har förhandlat fram skilt för sig. Lantbruksprotokollet mellan Finland och Polen ersätter lantbruksprotokollet i KEVSOS-avtalet.

Avtalet avses träda i kraft den 1 april 1993

eller så snart som möjligt därefter, beroende av fullföljandet av avtalsstaternas ratificeringsåtgärder. I propositionen ingår ett lagförslag om godkännande av vissa bestämmelser som hör till lagstiftningens område i avtalet och lantbruksprotokollet. Lagen avses träda i kraft samtidigt som dessa.

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläget

Handeln mellan Finland och Polen har grundat sig på ett avtal om ömsesidigt avvecklande av hindren för handeln (KEVSOS-avtalet), som undertecknades år 1976 och trädde i kraft år 1978 (FördrS 12—13/78), jämte senare ändringar. Med stöd av KEVSOS-avtalet har handeln med industriprodukter varit så gott som tullfri mellan Finland och Polen. Handeln med lantbruksprodukter mellan Finland och Polen har reglerats av Protokoll Nr 1 till KEVSOS-avtalet.

2. Föreslagna ändringar

Det framförhandlade avtalet garanterar lika behandling av EFTA-staterna på den polska marknaden samt icke-diskriminerande behandling av EFTA-staterna i förhållande till Europeiska gemenskapen (EG). Avtalet innehåller bestämmelser om bl.a. offentlig upphandling, konkurrensregler, skydd för immateriell egendom och bestämmelser om statsstöd, som moderniserar frihandeln och som tidigare har saknats i avtalet mellan Finland och Polen.

Genom den bilaterala skriftväxlingen mellan Finland och Polen, som utgör bilaga XVI till avtalet och som skedde samtidigt med undertecknandet av EFTA-avtalet, ändras KEVSOS-avtalet så att KEVSOS-tullfriheten slopas för vissa pappersprodukter som sorterar under kapitel 48 i HS-systemet. Polen beviljar dock samtidigt Finland en tariffkvot för dessa produkter, vilken utgör 7 milj. US dollar år 1993, och kvoten ökas årligen med 10 % från 1.1.1995. För importvaror i denna tariffkvot garanterar Polen en preferensmarginal på 40 % i jämförelse med de tullar som uppbärs på

import från de andra EFTA-staterna. För sådan import från Finland som går utöver denna kvot, uppbärs samma tull som av de andra EFTA-staterna. Också i fråga om vissa oljeprodukter som importeras från Finland höjer Polen tullarna till samma nivå som för importen från de andra EFTA-staterna, men öppnar för Finlands del en tariffkvot för motorbensin, vilken uppgår till 475 000 ton. Inom ramen för denna kvot erhåller Finland en preferensmarginal på 27 % i förhållande till de andra EFTA-staterna. I fråga om de övriga produkterna under HS-position 27.10, främst dieselolja, får Finland ingen preferens i jämförelse med de andra EFTA-staterna. Enligt skriftväxlingen får Polen i KEVSOS-handeln numera också tillämpa samma kvantitativa restriktioner på produkter under HS-position 27.10 som de som tillämpas på motsvarande produkter från de andra EFTA-staterna.

Enligt uppskattning på basis av exporten år 1992 kommer ca 17 % av Finlands pappersexport att omfattas av dessa specialarrangemang. Den årliga kvoten för oljeprodukter motsvarar de exportmängder som Neste Oy och de polska myndigheterna hade kommit överens om för år 1992.

Med stöd av skriftväxlingen garanteras fortsatt tullfrihet och kvotfrihet för vår övriga export till Polen av industriprodukter. Ett alternativ till skriftväxlingen i bilaga XVI hade varit att säga upp hela KEVSOS-avtalet, vilket Polen hade som sitt förhandlingsmål. Härvid hade samtliga KEVSOS-förmåner gått förlorade för exporten till Polen.

Lantbruksprotokollet mellan Finland och Polen ersätter lantbruksprotokollet i KEVSOS-avtalet (Protokoll Nr 1). I det nya lantbruksprotokollet medges Polen ytterligare några förmåner utöver den produkttäckning som

finns i KEVSOS-avtalet. Vissa djupfrysta bär är bland de viktigaste av dessa. Lantbruksprotokollet är en unilateral förbindelse, som balanserar eftergifterna i frihandelsavtalet till fördel för Polen. Bevarandet av Finlands KEVSOS-fördelar på lantbrukssektorn hade varit möjligt endast genom att medge Polen omfattande extrafördelar, bl.a. på den känsliga köttsektorn, något som Finland inte kunde gå med på. Enligt uppgift stannade också Norge och Island för liknande unilaterala arrangemang för handeln med lantbruksprodukter i sina förhandlingar med Polen.

Att KEVSOS-avtalets lantbruksprotokoll ersätts med ett protokoll mellan Finland och Polen om jordbrukets basprodukter innebär i praktiken även att vissa livsmedel som omfattas av KEVSOS-protokollet överförs till protokoll A till det multilaterala EFTA-Polen-avtalet. Dessa varor kommer sålunda att behandlas lika i Polen, oberoende av från vilken EFTA-stat de härrör, och även få samma behandling som den som Polen medger motsvarande produkter vid import från EG-området. Eftersom Polen tills vidare i fråga om jordbruksråvarorna som ingår i dessa produkter inte tillämpar något kompensationsystem för skillnaden mellan världsmarknadspriset och det inhemska priset - Polen har dock meddelat att landet kommer att ta i bruk ett dylikt system — ansåg Polen att landet inte kunde medge några eftergifter i fråga om dessa produkter till vare sig till EG eller EFTA-staterna före år 1995.

Till följd av detta beläggs bl.a. choklad från Finland och vissa andra livsmedel med temporära tullar i Polen. Det är beklagligt, men å andra sidan är situationen kopplad till sådana reformer i Polen att tullarna inte kunde undvikas för Finlands del. Detta betyder att vår livsmedelsindustri får konkurrera på samma villkor på den polska marknaden som medtävlarerna från EG och EFTA.

3. Propositionens verkningar

3.1. Handelspolitiska verkningar

Handeln mellan Finland och Polen har ökat snabbt de senaste åren. År 1992 uppgick värdet av exporten från Finland till Polen till ca 1,64 mrd. mk. Ökningen var ca 67 % i jämförelse

med året innan. Värdet av importen från Polen till Finland uppgick till ca 1,2 mrd. mk; ökningen var 15 %. Av vår totala export utgjorde Polens andel ca 1,5 % år 1992 och av importen ca 1,3 %.

För Finlands del är avtalets syfte att industrins exportmöjligheter på den polska marknaden skall tryggas. Till följd av att vi avstått från vissa KEVSOS-förmåner har en avsevärd del av Finlands övriga export garanterats en betydande konkurrensfördel under de närmaste åren med tanke på produkter från samtliga EG- och EFTA-stater. Under positionerna 25 — 97 i HS-systemet är Finlands genomsnittliga KEVSOS-tullfördel i förhållande till EG ca 13,6 % och i förhållande till de övriga EFTA-staterna ca 15,2 %. Samtidigt har denna KEVSOS-fördel bundits till EFTA-avtalet och utgör en del av uppgörelsen som helhet.

I exporten från Finland till Polen är KEVSOS-avtalet av betydelse så länge som tullar — vilka avtrappas successivt enligt EFTA-avtalet — uppbärs på produkter med ursprung i de andra EFTA-staterna. I fråga om flera känsliga områden försvinner dessa tullar vid ingången av år 1999. KEVSOS-tullfrihet vid export till Polen beviljas endast produkter där ursprunget fastställts enligt bestämmelserna i KEVSOS-avtalet. De produkter som inte uppfyller ursprungsreglerna i KEVSOS-avtalet får en successivt avtrappad tullbehandling i enlighet med övergångsbestämmelserna i EFTA-avtalet.

Med stöd av kumulationsbestämmelserna i EFTA-avtalet blir det möjligt att för tillverkning och fortsatt förädling i Polen använda produkter med ursprung i EFTA-staterna. På motsvarande sätt kan produkter med ursprung i Polen användas i EFTA-staterna. Avtalet ger den finländska industrin möjligheter att begagna sig av tillverkning som sker i Polen och de andra EFTA-staterna, och att i Polen eller de andra EFTA-staterna marknadsföra de produkter som uppstår på detta sätt.

Proceduren för utredande av produkters ursprung ändras så att förfarandet enligt KEVSOS-avtalet ersätts med det förfarande som fastställs i EFTA-avtalet, närmast EUR.1-certifikat. Anteckningarna på ursprungscertifikatet anger vilket avtal som skall gälla för produkten i fråga. Förfarandet och de blanketter som används kan till en början komplicera exporten. Därför är det viktigt att kontrollera att KEVSOS-tullfrihet beviljas den export från Finland som är berättigad därtill, även om

ursprunget utreds enligt bestämmelserna i EFTA-avtalet. Vid importen till Finland bör man likaså följa med de problem som eventuellt uppstår vid tillämpningen av ursprungsreglerna.

3.2. Ekonomiska verkningar

Handeln med industriprodukter har varit tullfri mellan Finland och Polen med stöd av KEVSOS-avtalet. Det nya frihandelsavtalet, som skall tillämpas parallellt med KEVSOS-avtalet, innebär inga ändringar av tullintäkterna.

I praktiken är det så gott som omöjligt att bedöma de utvidgade kumulationsbestämmelsernas handelspolitiska och beskattningssmässiga verkningar i förhållande till den redan i dag tullfria KEVSOS-handeln.

3.3. Verknningar i fråga om organisation och personal

Propositionen har inga organisatoriska verkningar. Meningen är att de uppgifter som föranleds av avtalet skall skötas med hjälp av nuvarande organisation och personal.

4. Ärendets beredning

Vid sitt ministermöte i Göteborg i juni 1990 undertecknade EFTA-staterna samarbetsdeklARATIONER på ministernivå med Polen, Ungern och Tjeckoslovakien. I deklARATIONERNA konstaterades beredvilligheten att undersöka möjligheterna att ingå frihandelsavtal. Mot denna bakgrund beslöt man inleda frihandelsförhandlingar med Polen, Ungern och Tjeckoslovakien hösten 1990.

Den förhandlingsprocess som EFTA-staterna inledde påverkades väsentligt av EG:s associationsavtalsförhandlingar med de enskilda länderna i Central- och Östeuropa för s.k. Europaavtal. EG och Polen undertecknade ett sådant Europaavtal i december 1991. Ett s.k. Europaavtal är ett omfattande samarbetsavtal som förutom frihandel även omfattar bl.a. arbetskraftens rörlighet, produktionssamarbete och kulturutbyte.

EFTA-staternas förhandlingsmål var att jämsides med reglerna i Europaavtalet trygga lika möjligheter till konkurrens för EFTA-

staterna och EG i handeln med industrivaror. Förhandlingarna bestod av plenarmöten med samtliga delegationer, men också av ett stort antal möten med experter på olika områden (bl.a. tullar, offentlig upphandling, statsstöd, skydd för immateriell äganderätt) samt möten i det mindre formatet med delegationernas ordförande.

Förhandlingarna mellan EFTA-staterna och Polen avslutades med parafering av avtalet i Genève den 6 november 1992, med undantag av artikel 33 jämte bilagor (den s.k. KEVSOS-artikeln). I samband med paraferingen kom EFTA-staterna och Polen överens om att undertecknandet av avtalet skulle bli beroende av att Finland och Polen i sina bilaterala förhandlingar kommer till ett för alla parter tillfredsställande resultat i fråga om artikel 33 och dess bilagor. Samförstånd om innehållet i artikel 33 och bilagorna uppnåddes den 26 november 1992. Avtalet undertecknades och skriftväxlingen skedde i Genève den 10 december 1992.

Förhandlingar mellan Finland och Polen om handeln med lantbruksprodukter fördes parallellt med huvudförhandlingarna. Lantbruksprotokollet paraferades den 19 november 1992 och undertecknades tillsammans med frihandelsavtalet och dess bilagor.

Avtalet, skriftväxlingen och lantbruksprotokollet har varit på remiss i handels- och industriministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, finansministeriet, konkurrensverket och tullstyrelsen.

I sitt utlåtande fäste finansministeriet uppmärksamhet på importen av tomat- och druvsafter vid behandling enligt lantbruksprotokollet. Tullstyrelsen fäste uppmärksamhet vid kumulationsbestämmelserna och det nya ursprungsförfarandet. I övrigt hade remissorganen inget särskilt att anmärka i fråga om avtalet.

5. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll

Det framförhandlade avtalet anknyter till en större förhandlingsprocess mellan EFTA-länderna och de central- och östeuropeiska länderna och fungerar som ett byggelement för en bredare europeisk ekonomisk integration. EFTA-ländernas avsikt har varit att jämsides med EG upprätta frihandelsförbindelser med länderna i Central- och Östeuropa och att samti-

digt trygga de kommersiella och ekonomiska förmånerna på marknaderna i dessa länder. Genom dessa frihandelsavtal har man också velat stöda länderna i Central- och Östeuropa vid övergången från planekonomi till marknadsekonomi.

De bilaterala protokollen mellan de enskilda EFTA-staterna och Polen om handeln med lantbruksprodukter har förhandlats fram i syfte att uppfylla kraven i artikel XXIV i GATT om bildande av frihandelsområden.

DETALJMOTIVERING

1. Avtalet mellan EFTA-staterna och Polen

Artikel 1. I artikeln fastställs avtalets syften. Syftet är att främja de ekonomiska förbindelserna mellan EFTA-staterna och Polen, att stödja parternas ekonomiska och sociala utveckling samt att säkerställa rättvisa konkurrensvillkor i handeln mellan parterna. På detta sätt syftar avtalet till att för sin del medverka till en harmonisk utveckling och utvidgning av världshandeln.

Artikel 2. I artikeln fastställs avtalets tillämpningsområde. Avtalet skall tillämpas på industrivaror, hänförliga till kapitel 25—97 i det harmoniserade systemet för beskrivning och kodifiering av varor (HS), på vissa förädlade lantbruksvaror enligt vad som överenskommits i protokoll A samt på fisk och andra marina produkter enligt bilaga II, samtliga med ursprung i de avtalsslutande staterna. På grundvalen av protokoll A kan EFTA-staterna beträffande Polen tillämpa prisutjämning på lantbruksråvaror. Vid importen av förädlade lantbruksprodukter beviljar varje enskild EFTA-stat Polen samma behandling som staten i fråga medgivit Europeiska ekonomiska gemenskapen 1.1.1991. I fråga om förädlade lantbruksprodukter som nämns i lista VII till protokoll A Polen beviljar å sin sida EFTA-staterna samma tullbehandling som vid import från EG. Det för dessa produkter senare fastställda industriella skyddet avvecklas gradvis före år 1999.

Avtalet gäller inte de varor som nämns i bilaga I, vilka inte heller ingår i frihandelsavtalen mellan EFTA-staterna och Europeiska ekonomiska gemenskapen. För Finlands del har endast vissa albuminer undantagits.

Artikel 3. Artikeln gäller de ursprungsregler och det tulladministrativa samarbete som överenskommits i protokoll B. Ursprungsreglerna

följer de principer som tillämpas i EFTA- och EG-handeln.

I stycke 2 i artikeln fastställs att de avtalsslutande staterna skall vidta lämpliga åtgärder för att tillämpa artiklarna om import- och exporttullar samt import- och exportbegränsningar på ett effektivt och ändamålsenligt sätt med beaktande av behovet att i mån av möjlighet reducera de formaliteter som åläggs handeln.

Artikel 4. I artikeln ingår bestämmelser om importtullar och avgifter med motsvarande verkan.

Enligt stycke 1 i artikeln skall ingen ny importtull eller avgift med motsvarande verkan införas.

Enligt stycke 2 i artikeln skall EFTA-staterna då avtalet träder i kraft avveckla alla gällande importtullar och avgifter med motsvarande verkan på varor med ursprung i Polen, med undantag för varor i bilaga III. I lista A till bilagan finns varor som faller under Europeiska kol- och stålgemenskapen (CECA), beträffande vilka Österrike och Sverige avvecklar tullarna stegvis före år 1997. I lista B finns vissa plaster, beträffande vilka Norge och Sverige avvecklar tullarna stegvis före år 1996. Listorna C, D och E upptar textil- och konfektionsvaror, beträffande vilka Österrike, Norge och Sverige avvecklar tullarna stegvis före år 1998.

Enligt stycke 3 i artikeln skall Polen för varor med ursprung i en EFTA-stat avveckla importtullarna i fem lika stora rater under åren 1995—1999. Tullarna på produkterna i bilaga IV avvecklas då avtalet träder i kraft. Tullavvecklingen för produkterna i bilaga V börjar år 1994 och avslutas år 2002.

Samtidigt avvecklas de avgifter med motsvarande verkan som gäller då avtalet träder i kraft. Polen avvecklar tullarna på fisk och marina produkter i bilaga II. Ett undantag

utgör strömning där tullen avvecklas före år 1999 enligt artikel 1.4 i bilagan. Dessutom har Polen, på basis av principen om ömsesidighet, en del andra begränsningar för vissa EFTA-länder. För Finlands del gäller dessa lax och strömning.

Artikel 5. Den bastull som tullsänkningarna räknas på är den mest gynnad nations-tull som gällde den 29 februari 1992.

Artikel 6. Artikeln gäller fiskala tullar på vilka bestämmelserna i styckena 1—3 i artikel 4 i avtalet skall tillämpas, med undantag för vad som framgår av protokoll C. I protokollet ingår förteckningar över de fiskala tullar som tillämpas av EFTA-staterna Island, Liechtenstein och Schweiz. För dessa varor avvecklas inte de fiskala tullarna då avtalet träder i kraft, men om tillverkningen av dessa eller motsvarande produkter inleds i något av länderna avvecklas tullarna.

Enligt stycke 2 i artikeln kan de avtalsslutande staterna ersätta en tull av fiskal karaktär eller det fiskala elementet i en tull med en intern avgift.

Artikel 7. Artikeln gäller exporttullar och avgifter med motsvarande verkan.

Enligt stycke 1 och 2 i artikeln skall inga nya exporttullar eller avgifter med motsvarande verkan införas och de som nu tillämpas avvecklas, med undantag för vad som framgår av bilaga VI. I bilaga VI ingår bestämmelser om Islands exporttullreglering enligt vilken vissa exporttullar och avgifter med motsvarande verkan på fiskprodukter inte avvecklas då avtalet träder i kraft.

Artikel 8. Artikeln gäller kvantitativa importrestriktioner och åtgärder med motsvarande verkan. I handeln mellan parterna inför varken EFTA-staterna eller Polen nya kvantitativa restriktioner på import och vidtar inte heller åtgärder med motsvarande verkan.

Då avtalet träder i kraft avvecklar EFTA-staterna existerande kvantitativa importrestriktioner och åtgärder med motsvarande verkan. Varor som anges i bilaga VII undantas. Beträffande dessa avvecklar vissa EFTA-stater restriktionerna under övergångsperioden. Finland avvecklar samtliga kvantitativa restriktioner och avgifter med motsvarande verkan genast vid avtalets ikraftträdande.

När avtalet träder i kraft avvecklar Polen existerande kvantitativa restriktioner och åtgärder med motsvarande verkan i fråga om import till EFTA-länderna. Varor som anges i bilaga

VIII undantas. Beträffande dessa avvecklar Polen restriktionerna under övergångsperioden.

Artikel 9. Artikeln gäller kvantitativa restriktioner på export och åtgärder med motsvarande verkan. I handeln mellan parterna inför varken EFTA-staterna eller Polen nya exportrestriktioner och de vidtar inte heller åtgärder med motsvarande verkan.

Då avtalet träder i kraft avvecklar EFTA-staterna existerande kvantitativa exportrestriktioner och åtgärder med motsvarande verkan. Varor som anges i bilaga IX undantas. Av restriktionerna som avses i denna artikel bibehåller Finland restriktionerna för avfall och skrot av järn (HS 72.04) samt för fartyg avsedda att huggas upp (HS 89.08).

När avtalet träder i kraft avvecklar Polen existerande kvantitativa restriktioner och åtgärder med motsvarande verkan. De varor som anges i bilaga X undantas, beträffande dessa avvecklar Polen ifrågavarande restriktioner senast före utgången av år 1996. Efter detta kan Polen ännu upprätthålla exportrestriktioner för vissa typer av icke-järn skrot.

Artikel 10. I artikeln ingår en bestämmelse som vanligen finns i internationella avtal, dvs. att man inte genom avtal kan begränsa en avtalsslutande parts rätt att bestämma om import- och exportrestriktioner för skyddande av vissa allmänna intressen. Med detta avses bl.a. allmän ordning och säkerhet samt skyddande av miljön och historiska värden. Bestämmelserna skall dock behandla alla handelsparter rättvist.

Artikel 11. Artikeln innehåller bestämmelser om statsmonopol.

Enligt stycke 1 i artikeln skall de avtalsslutande staterna säkerställa att statliga handelsmonopol anpassas enligt bestämmelserna i protokoll D till detta avtal så att principen om icke-diskriminering iakttas gentemot medborgarna i de övriga avtalsslutande staterna.

I stycke 2 i artikeln definieras statsmonopolen som artikelns bestämmelser skall tillämpas på. Statsmonopolen i Finland måste följa bestämmelserna i avtalet om ett Europeiskt ekonomiskt samarbetsområde. Artikelns ålägger inte de finska monopolen större skyldigheter än de nämnda bestämmelserna.

Artikel 12. Artikeln innehåller regler om informationsförandet i fråga om förslag till tekniska föreskrifter. Enligt artikeln skall EFTA-staterna och Polen i ett så tidigt skede som möjligt underrätta varandra om förslag till

tekniska föreskrifter och ändringar i dessa på det sätt som bestäms i bilaga IX. Artikel 10 innehåller en två års övergångstid.

Informationsförfarandet med Polen föranleder inte ytterligare skyldigheter för Finland, eftersom Finland enligt EFTA-konventionens H-bilaga skall tillställa EFTA alla uppgifter om dessa föreskrifter för vidarebefordran till Polen. Systemet gör det möjligt för Finland att följa lagstiftningen i Polen och vidta de åtgärder som avses i artikeln, om Finland anser att förslagen till föreskrifter utgör ett tekniskt hinder för handeln. Artikel 11 föranleder inga ändringar i finsk lagstiftning.

Artikel 13. Artikel 13 behandlar handeln med lantbruksprodukter. I artikeln konstateras att parterna meddelar beredskap att inom ramen för deras nationella lantbrukspolitik främja handeln med lantbruksprodukter med beaktande av dess viktiga betydelse för folkhushållningen i Polen.

I syfte att uppnå detta mål har Polen och varje enskilt EFTA-land ingått bilaterala överenskommelser om handeln med lantbruksprodukter, vilka avser att främja handeln med lantbruksprodukter.

De avtalsslutande staterna kommer att tillämpa sina veterinära, sanitära och fytosanitära bestämmelser på ett icke-diskriminerande sätt och de vidtar inga sådana nya åtgärder som skulle hindra handeln i onödan.

Artikel 14. I artikeln bestäms att en avtalsslutande stat inte får vidta någon sådan åtgärd av intern fiskal natur som kan omintetgöra de förmåner som en annan avtalsslutande stat får med stöd av avtalet.

I stycke 2 i avtalet förutsätts särskilt att direkta eller indirekta skatter på en vara som exporteras till en annan avtalsslutande stat inte får återbetalas till ett högre belopp än det totala belopp som faktiskt har betalats.

Artikel 15. Enligt artikeln får överföringar av betalningar som hänför sig till handeln mellan EFTA-staterna och Polen inte vara underkastade restriktioner. Kortfristiga och medelfristiga krediter i anknytning till dem får inte heller begränsas genom restriktioner av administrativ art eller genom valutarestriktioner.

I stycke 3 i artikeln förbehåller sig Polen rätten att tillämpa valutarestriktioner på kort- och medelfristiga krediter fram till dess att full konvertibilitet uppnås för landets valuta. Dessa restriktioner tillämpas enligt Internationella va-

lutafondens bestämmelser och på ett icke-diskriminerande sätt.

Artikel 16. Artikel 16 gäller offentlig upphandling. Enligt stycke 1 i artikeln ser de avtalsslutande parterna en möjligast effektiv liberalisering av marknaden för offentlig upphandling som ett mål.

Enligt stycke 2 i artikeln ger EFTA-staterna företag från Polen tillträde till upphandlingsförfaranden på sina respektive marknader för offentlig upphandling när avtalet träder i kraft och i enlighet med GATT:s upphandlingsförfarande. På grund av de ekonomiska förhållanden ger Polen för sin del företag från EFTA-länderna stegvis tillträde till upphandlingsförfaranden på sin marknad för offentlig upphandling.

Enligt stycke 3 i artikeln skall avtalsslutande parterna så snart som möjligt efter det att avtalet trätt i kraft utarbeta regler och föreskrifter för denna artikels tillämpningsområde för att säkerställa ömsesidighet och fritt tillträde till avtalsparternas marknader, och diskriminering får inte förekomma mellan parterna i detta avtal. Lika förmåner och skyldigheter skall råda mellan de avtalsslutande parterna senast vid utgången av övergångsperioden.

Enligt stycke 4 i artikeln beslutar Blandade kommittén om de praktiska åtgärderna för liberaliseringen av marknaderna för offentlig upphandling, bl.a. om omfattning, tidsplan och de regler som skall tillämpas.

Enligt stycke 5 i artikeln strävar Polen efter att ansluta sig till de avtal som upprättats inom ramen för Allmänna tull- och handelsavtalet. EFTA-staterna har redan tidigare förbundit sig att följa GATT-avtalet om offentlig upphandling. De bestämmelser om offentlig upphandling som härrör av avtalet om ett Europeiskt ekonomiskt samarbetsområde är detaljerade till den del de gäller förfarandet och informationen, och vad dessa beträffar ökar artikeln inte Finlands förpliktelser. Artikel 6 om offentlig upphandling kan betraktas som viktig för Finlands del. Tillträdet till marknaden för offentlig upphandling förbättrar de finländska leverantörernas möjligheter att också delta i anbuds-förfaranden i Polen.

Artikel 17. I artikeln ingår bestämmelser om industriell rätt och upphovsmannarätt.

Enligt stycke 1 i artikeln vidtar avtalsparterna åtgärder för att garantera ett icke-diskriminerande skydd för den industriella rätten och upphovsmannarätten. Skyddet för den imma-

teriella äganderätten förbättras successivt och senast 31.12.1996 då detta skydd skall vara likadant hos samtliga avtalsparter.

Enligt stycke 2 i artikeln kommer avtalsparterna överens om att sätta i kraft de viktigaste bestämmelserna i de i bilaga XII uppräknade multilaterala överenskommelserna senast inom år 1996.

I stycke 4 i artikeln uppräknas undantagen till principen om lika behandling. Bilaterala eller multilaterala överenskommelser, som avtalsparterna ingått innan detta avtal träder i kraft och som går utöver skyldigheterna i detta avtal, utgör ett undantag. Dessa överenskommelser får inte leda till godtycklig eller oförsvarlig diskriminering av medborgare i de andra avtalsslutande staterna. Bilaterala överenskommelser skall meddelas de andra avtalsstaterna före 1.1.1994. Detta gäller även existerande och framtida multilaterala överenskommelser, inbegripet överenskommelser om ekonomisk integration.

I artikeln ingår även vissa bestämmelser om administrationen av skyddet för immateriell äganderätt samt om samarbete mellan avtalsparterna.

Att bestämmelser om skydd för den immateriella äganderätten intas i nya europeiska frihandelsavtal innebär en betoning inom världshandeln av immateriella ekonomiska värden och det skydd som dessa behöver. Genom reglerna om de immateriella rättigheterna eftersträvar man dels ett så stort skydd som möjligt för den immateriella äganderätten och dels att skyddet för den immateriella äganderätten inte skall kunna fungera som en diskriminerande faktor för frihandel eller konkurrens. Riksdagen har godkänt förslaget om ändring av varumärkeslagstiftningen. Avsikten är att lagen skall träda i kraft 1.2.1993.

Artikel 18. I artikeln ingår bestämmelser om konkurrensregler rörande företag.

I stycke 1 i artikeln definieras de frågor som är oförenliga med en störningsfri tillämpning av detta avtal och som kan inverka menligt på handeln mellan EFTA-staterna och Polen.

Alla avtal mellan företag, beslut av företagsammanslutningar och samordnade förfaranden mellan företag, vilka har till syfte att konkurrensen hindras, begränsas eller snedvrids, är förbjudna. Förbudet är också missbruk från ett eller flera företags sida av en dominerande ställning. Bestämmelserna i artikeln tillämpas också på offentliga företag samt

med vissa begränsningar även på företag som givits specifika eller exklusiva rättigheter.

Enligt stycke 3 i artikeln får en avtalsslutande stat vidta åtgärder om den anser att ett visst förfarande strider mot denna artikel. Den avtalsslutande staten får vidta lämpliga åtgärder i enlighet med artikel 25.

Artikeln allmänna konkurrenspolitiska principer utgår från avtalet om ett Europeiskt ekonomiskt samarbetsområde, men ålägger inte Finland lika omfattande skyldigheter. Artikeln föranleder inga ändringar i lagstiftningen i Finland.

Artikel 19. I artikeln definieras de former för statligt stöd som är oförenliga med en störningsfri tillämpning av avtalet. De olika formerna för statsstöd bedöms på grundvalen av de kriterier som angetts i bilaga XIII.

Enligt stycke 3 i artikeln erkänner de avtalsslutande staterna Polens rätt att från det att avtalet trätt i kraft och fram till utgången av år 1996 bevilja stöd som går utöver vad som är medgivet för EFTA-länderna i bilaga XIII. Blandade kommittén kan besluta om förlängning av denna övergångsperiod med beaktande av den ekonomiska situationen i Polen.

I stycke 4 i artikeln bestäms om ett system för informationsutbyte, med hjälp av vilket de avtalsslutande staterna kan säkerställa insyn i fråga om statliga stödåtgärder. Bestämmelserna om informationsutbytet anges i bilaga XIV.

I stycke 5 i artikeln bestäms om de avtalsslutande staternas rätt att vidta åtgärder om en annan avtalsslutande stats förfarande är oförenligt med bestämmelserna i artikeln. Villkor och förfaranden för skyddsåtgärderna anförts i artikel 25 om förfarandet för tillämpning av skyddsåtgärder.

Finland har redan i avtalet om ett Europeiskt ekonomiskt samarbetsområde förbundit sig att iaktta sådana begränsningar av statsstödet som motsvarar denna artikel. Skyldigheterna i avtalet om ett Europeiskt ekonomiskt samarbetsområde är mera omfattande än de som nämns i denna artikel. Iakttagandet av artikeln leder alltså inte till nya skyldigheter för Finland.

Artikel 20. I artikeln bestäms om dumpning och om åtgärder som kan vidtas vid fall av dumpning.

En avtalsslutande stat kan vidta motåtgärder enligt GATT-reglerna och artikel 25 i detta avtal, om den märker att dumpning förekom-

mer i handeln mellan den och en annan avtalsslutande part.

Artikeln om dumpning är viktig, och i praktiken blir man sannolikt tvungen att åberopa den. Artikeln överensstämmer med de internationella överenskommelser som binder Finland och föranleder inga ändringar i finsk lagstiftning.

Artikel 21. I artikeln ingår bestämmelser om sådana skyddsåtgärder vid import av vissa varor som en avtalsslutande stat får vidta enligt artikel 25 i avtalet, om importen från en annan avtalsslutande stat orsakar skador, som anges närmare i artikeln, för producenter av konkurrerande varor eller i en sektor av näringslivet inom den importerande avtalsslutande statens territorium. Artikeln överensstämmer med de internationella överenskommelser som binder Finland och föranleder inga ändringar i finsk lagstiftning.

Artikel 22. I artikeln ingår bestämmelser om strukturanpassningen. I syfte att skydda betydande industrisektorer som håller på att utvecklas, är i svårigheter eller föremål för omstrukturering får Polen tillämpa vissa temporära åtgärder som avviker från bestämmelserna i artikel 4.

Åtgärderna avser förhöjda tullavgifter, beträffande vilka närmare bestämmelser anges i stycke 3 i denna artikel. Polen får tillämpa de temporära åtgärder som avses i denna artikel under en övergångsperiod om högst fem år från avtalets ikraftträdande och åtgärderna skall upphöra senast vid utgången av övergångsperioden. Åtgärderna kan dock inte tas i bruk för varor i fråga om vilka mer än tre år har gått sedan tullar och kvantitativa restriktioner eller avgifter eller åtgärder med motsvarande verkan avvecklats för varan i fråga.

Enligt stycke 6 i artikeln skall Polen underätta Blandade kommittén om de särskilda åtgärder som landet tänker vidta samt presentera en tidsplan för avvecklandet av de tullar som Polen tillämpar enligt denna artikel. På begäran av en EFTA-stat skall överläggningar hållas i Blandade kommittén redan innan särskilda åtgärder införs. Blandade kommittén kan besluta om tidtabellen för tillämpning av särskilda åtgärder. Under övergångstiden regleras handelsförbindelserna mellan Finland och Polen i regel av KEVSOS-avtalet. Det marknadstillträde som möjliggörs i KEVSOS-avtalet blir i kraft till dess att frihandelsavtalet mellan EFTA och Polen fullständigt täcker de fördelar

som erbjuds parterna, dvs. till dess att tullarna enligt lista och andra restriktioner under övergångstiden har avvecklats. Som en begränsning av KEVSOS-fördelarna kan anses bestämmelsen i avtalets artikel 33 om att Polen med stöd av artikeln om strukturell anpassning får vidta skyddsåtgärder också mot Finland på industrisektorer i utveckling. Ett villkor är dock att importen från Finland har väsentlig betydelse för störningarna på industrisektorn i fråga. Polen skall samråda med Finland innan sådana åtgärder vidtas.

Artikel 23. Artikeln gäller reexport och allvarliga bristsituationer. En avtalsslutande stat får vidta skyddsåtgärder enligt artikel 25, om reexport av varan i fråga till tredje land beläggs med kvantitativa restriktioner eller därmed jämförbara exporttullar eller andra avgifter. Dessutom får skyddsåtgärder vidtas om iakttagandet av exporttullarna, dem motsvarande avgifter eller de kvantitativa restriktionerna leder till en allvarlig bristsituation för en vara som är nödvändig med tanke på exporten.

Artikel 24. I artikeln ingår en skyddsklausul i händelse av svårigheter med betalningsbalansen för en avtalsslutande stat. En part får införa restriktioner enligt GATT-reglerna när den råkar i betalningsbalanssvårigheter eller allvarligt hot därom föreligger. Åtgärderna avvecklas då situationen det medger. Parterna i avtalet skall underrätta de andra avtalsslutande staterna och Blandade kommittén omedelbart om införandet av åtgärderna och i mån av möjlighet också om tidsplanen för avvecklandet av dem. Parterna i avtalet försöker låta bli att ta i bruk begränsande åtgärder i betalningsbalanssyfte.

Artikel 25. I artikeln ingår bestämmelser om förfarandet när man vidtar sådana skyddsåtgärder som avses i artiklarna 18, 19, 20, 21, 23 och 31 i avtalet.

Parterna i avtalet skall sträva efter att lösa tvisterna mellan sig genom samråd innan skyddsåtgärder vidtas. Parterna i avtalet underlättar omedelbart de andra parterna och Blandade kommittén, som har en central roll i fråga om lösandet av problem, om sin avsikt att vidta skyddsåtgärder. Blandade kommittén skall tillställas all relevant information och all hjälp som behövs för en undersökning av saken. Om Blandade kommittén inte finner en lösning på problemet inom den tid som fastställs i respektive fall, och problemet fortfarande är aktuellt, får den avtalsslutande staten

i fråga vidta skyddsåtgärder. Skyddsåtgärderna skall omedelbart meddelas de avtalsslutande staterna och Blandade kommittén och de skall begränsas till åtgärder som i så ringa utsträckning som möjligt stör tillämpningen av avtalet. Skyddsåtgärderna får riktas endast mot uttryckligen den avtalsslutande stat som det aktuella problemet gäller. Blandade kommittén skall kontinuerligt eftersträva ett avvecklande av skyddsåtgärderna.

I situationer som kräver omedelbart ingripande får den berörda avtalsslutande staten i de situationer som avses i artiklarna 20, 21 och 23 samt i fråga om statsstöd i de situationer som har direkt och skadlig verkan på handeln mellan parterna, vidta skyddsåtgärder i syfte att undvika skada innan ärendet föreläggs Blandade kommittén.

Artikel 26. I artikeln ingår den i internationella överenskommelser allmänt använda bestämmelsen om att ingenting i avtalet skall hindra en avtalsslutande stat att vidta åtgärder för att hindra att sådan information avslöjas som strider mot dess väsentliga säkerhetsintressen eller för att hindra skadliga åtgärder som hänför sig till vapenhandel eller upprustning. Särskilda åtgärder tillåts även i krigstid eller vid annan allvarlig internationell spänning.

Artiklarna 27 och 28. Administreringen av avtalet åligger med stöd av avtalet en blandad kommitté som skall upprättas och där alla avtalsslutande stater är representerade. Blandade kommittén sammanträder minst en gång om året. Dess uppgift är att säkerställa att avtalet tillämpas på rätt sätt samt att undersöka möjligheterna att utvidga avvecklandet av handelshindren mellan EFTA-staterna och Polen. Sin ståndpunkt skall kommittén uttala enhälligt, vilket betyder att varje avtalsslutande stat har veto-rätt.

Artikel 29. Avtalet innehåller en utvecklingsklausul. Varje avtalsslutande stat kan föreslå en utvidgning av avtalet till områden som avtalet för närvarande inte täcker. Blandade kommittén kan få i uppdrag att pröva begäran och avge rekommendationer beträffande åtgärder. De avtalsslutande staterna skall enligt sina interna förfaringsätt ratificera eller godkänna de ändringar förslagen ger upphov till.

Artikel 30. Artikeln gäller tjänster och investeringar. I artikeln erkänns den ökande betydelsen av dem. Inom ramen för den europeiska integrationen strävar de avtalsslutande staterna efter att utveckla och utvidga en successiv

liberalisering och ett ömsesidigt öppnande av marknaden också på dessa områden, med beaktande av utvecklingen inom GATT. Frågor som gäller handeln med tjänster och investeringar diskuteras i Blandade kommittén.

I avtalet om ett Europeiskt ekonomiskt samarbetsområde åtar sig Finnland att liberalisera handeln med tjänster och investeringarna. Artikeln föranleder inga ändringar i finsk lagstiftning.

Artikel 31. Artikeln ålägger de avtalsslutande staterna att vidta alla åtgärder som behövs för att fullgöra förpliktelseerna i avtalet.

Artikel 32. I artikeln ges Blandade kommittén rätt att besluta om ändringar i avtalets bilagor och protokoll.

Artikel 33. Denna för Finland viktiga artikel gäller EFTA-Polen-avtalets förhållande till andra överenskommelser, i synnerhet KEVSOS-avtalet.

Enligt stycke 1 i artikeln är avtalet tillämpligt på handelsförbindelser mellan de enskilda EFTA-staterna och Polen, men inte på handeln mellan EFTA-staterna, om inte annat föreskrivs i avtalet.

Enligt punkt 2.a i artikeln kommer man överens om att KEVSOS-avtalet är i kraft tills EFTA-avtalet har ersatt KEVSOS-fördelarna. I punkt 2.b i artikeln uppräknas de artiklar i EFTA-avtalet som skall tillämpas på KEVSOS-avtalet. Med hjälp av dessa artiklar preciseras och utvidgas tillämpningen av KEVSOS-avtalet.

I punkt 2.c i artikeln konstateras att KEVSOS-avtalet ändras genom bilagorna XV och XVI.

I bilaga XV ändras KEVSOS-avtalets förfarande för utredande av ursprung så att det överensstämmer med EFTA-avtalet.

Genom skriftväxlingen i bilaga XVI kommer Finland och Polen överens om ett arrangemang genom vilket Polen sätter tull på import från Finland av vissa produktgrupper. Samtidigt medger Polen i fråga om dessa produkter preferensbehandling för fastställda kvoter vid import från Finland.

Artiklarna 34—40. Artiklarna innehåller sedvanliga allmänna bestämmelser om tullunioner, frihandelsområden och gränshandel, territoriell tillämpning, ändringar, anslutning, uppsägning och upphörande, ikraftträdande och deponarie.

2. Lantbruksprotokollet mellan Finland och Polen

I lantbruksprotokollets artikel 1 och bilaga I fastställs de lantbruksprodukter med ursprung i Polen vilka beviljas tullfrihet i Finland. I artikeln förbehåller sig Finland också rätten till prisutjämning för s.k. jordbruksråvaror vid import eller export i enlighet med EFTA-konventionen eller frihandelsavtalet mellan Finland och EG. Ursprungsreglerna finns i bilaga II till protokollet.

I artikel 3 till protokollet avtalas om en möjlighet till förhandlingar för att säkerställa att protokollet fungerar på rätt sätt eller för att reda ut eventuella problem.

I artikel 4 i protokollet fastställs de åtgärder som en avtalspart kan vidta inför produktionsmässiga eller ekonomiska hot som förorsakats av ökad import.

Artikel 5 i protokollet innehåller en evolutionsklausul på basis av vilken avtalsparterna på endera partens begäran kan förhandla om ytterligare liberalisering av sin handel med jordbruksprodukter.

Enligt artikel 6 ersätter detta protokoll lantbruksprotokollet till KEVSOS-avtalet (Protokoll Nr 1). Det nu framförhandlade protokollet täcker samma produkturval som KEVSOS-avtalets protokoll, med vissa nya eftergifter av vilka de viktigaste är importkvoterna för djupfrysta jordgubbar och hallon för livsmedelsindustrin. På grund av Polens överdimensionerade krav på motprestationer kunde enighet inte uppnås i förhandlingarna om handeln med lantbruksprodukter beträffande de polska eftergifterna till Finland. Dessa motprestationer gällde i synnerhet den ur finländsk synpunkt känsliga köttindustrin. Under förhandlingarna tog Finland tillbaka en del av sina eftergifter och avstod från gällande KEVSOS-fördelar för lantbruksprodukterna för att trygga de viktigaste KEVSOS-fördelarna för industriprodukterna.

Artikel 7 i protokollet gäller protokollets giltighetstid.

3. Ikraftträdande

Avtalet träder i kraft den 1 april 1993 för de signatärstater som har deponerat sina ratifikations- eller godkännandeinstrument hos depositarien, förutsatt att Polen är en av dessa stater. Om en stat deponerar sitt ratifikations- eller godkännandeinstrument efter den 1 april 1993, träder avtalet i kraft i enlighet med bestämmelserna i artikel 39. Lantbruksprotokollet träder i kraft samtidigt som avtalet. Skriftväxlingen mellan Finland och Polen träder också i kraft samtidigt som avtalet och lantbruksprotokollet.

4. Behovet av riksdagens samtycke

I 61 § regeringsformen förutsätts det att beslut om skatter, även tullskatter, skall fattas genom lag. Den tullavveckling och de tullreduktioner som avses i avtalet och i det bilaterala lantbruksprotokollet förutsätter därför riksdagens samtycke.

Med stöd av vad som anförts ovan och i enlighet med 33 § regeringsformen föreslås

att Riksdagen godkänner de bestämmelser som kräver Riksdagens samtycke i det Genève den 10 december 1992 ingångna avtalet mellan EFTA-staterna och Polen och det därtill anknyttande protokollet om handeln med lantbruksprodukter, som upprättades mellan Finland och Polen i Genève den 10 december 1992.

Eftersom avtalet och det därtill anknyttande protokollet innehåller bestämmelser som hör till området för lagstiftningen, föreläggs Riksdagen samtidigt följande lagförslag:

Lag

om godkännande av vissa bestämmelser i avtalet mellan EFTA-staterna och Republiken Polen samt i det i anslutning därtill mellan Finland och Polen uppgjorda protokollet angående handel med lantbruksprodukter

I enlighet med riksdagens beslut stadgas:

1 §

Bestämmelserna i det i Genève den 10 december 1992 mellan EFTA-staterna och Republiken Polen ingångna avtalet samt i det i Genève den 10 december 1992 i anslutning därtill mellan Finland och Polen uppgjorda protokollet angående handel med lantbruksprodukter är, för så vitt de hör till området för lagstiftningen, i kraft så som därom har överenskommits.

2 §

Närmare stadganden om verkställigheten av denna lag utfärdas vid behov genom förordning.

3 §

Denna lag träder i kraft vid en tidpunkt som fastställs genom förordning.

Helsingfors den 19 mars 1993

Republikens President

MAUNO KOIVISTO

Minister *Pekka Tuomisto*

AVTAL**mellan Efta-staterna och Republiken Polen***Preamble*

Republiken Österrike, Republiken Finland, Republiken Island, Furstendömet Liechtenstein, Konungariket Norge, Konungariket Sverige, Schweiziska Edsförbundet (nedan kallade EFTA-staterna)

och

Republiken Polen (nedan kallad Polen),

som erinrar om sin avsikt att aktivt delta i den europeiska ekonomiska integrationsprocessen och som förklarar sig beredda att samarbeta när det gäller att söka vägar att stärka denna multilaterala process,

som beaktar den deklaration som undertecknades av EFTA-staterna och Polen i Göteborg i juni 1990,

som erinrar om sitt fasta engagemang i slutakten från Konferensen om säkerhet och samarbete i Europa, Parisstadgan för ett nytt Europa och särskilt principerna i slutdokumentet från KSSE-mötet i Bonn om ekonomiskt samarbete i Europa,

som är fast övertygade om att detta frihandelsavtal, tillsammans med avtal som de avtalslutande staterna ingått med Europeiska gemenskaperna, skall gynna uppkomsten av ett utvidgat och harmoniskt frihandelsområde inom Europa och därmed utgöra ett viktigt bidrag till den europeiska integrationen,

som beaktar de ekonomiska och sociala skillnaderna mellan EFTA-staterna och Polen och som sålunda godtar att detta avtals syften bör uppnås genom avtalets lämpliga bestämmelser,

som har föresatt sig att i stegvis avskaffa hindren för i stort sett all sin handel i enlighet med bestämmelserna i Allmänna tull- och handelsavtalet,

som förklarar sig beredda att undersöka möjligheten att utveckla och fördjupa sina

AGREEMENT**between the EFTA States and the Republic of Poland***Preamble*

The Republic of Austria, the Republic of Finland, the Republic of Iceland, the Principality of Liechtenstein, the Kingdom of Norway, the Kingdom of Sweden, the Swiss Confederation (hereinafter called the EFTA States)

and

the Republic of Poland (hereinafter called Poland)

Recalling their intention to participate actively in the process of economic integration in Europe and expressing their readiness to co-operate in seeking ways and means to strengthen this multilateral process,

Having regard to the Declaration signed by the EFTA States and Poland in Gothenburg in June 1990,

Recalling their firm commitment to the Final Act of the Conference on Security and Co-operation in Europe, the Charter of Paris for a new Europe, and in particular the principles contained in the final document of the CSCE Bonn Conference on Economic Co-operation in Europe,

Firmly convinced that this Free Trade Agreement together with agreements of the States Parties to this Agreement with the European Communities, will foster the creation of an enlarged and harmonious free trade area within Europe, thus constituting an important contribution to European integration,

Bearing in mind the economic and social disparities between the EFTA States and Poland and thus recognizing that the objectives of this Agreement should be reached through its appropriate pensions,

Resolved to this end to eliminate progressively the obstacles to substantially all their trade, in accordance with the General Agreement on Tariffs and Trade,

Declaring their readiness to examine, the possibility of developing and deepening their

förbindelser i avsikt att utsträcka dem till områden som inte täcks av detta avtal,

som beaktar att ingen bestämmelse i detta avtal får tolkas så att de avtalsslutande staterna befrias från sina förpliktelser enligt andra internationella överenskommelser, särskilt Allmänna tull- och handelsavtalet,

har beslutat att med hänsyn till det ovanstående ingå följande avtal.

Artikel 1

Avtalets syften

1. EFTA-staterna och Polen, vilka beaktar Polens behov att trygga en stegrad utveckling av landets ekonomi, skall under en övergångsperiod fram till den 31 december 2001 upprätta ett frihandelsområde i enlighet med bestämmelserna i detta avtal.

2. Detta avtal, som är baserat på handelsförbindelserna mellan marknadsekonomier, syftar till

a. att genom utvidgning av den ömsesidiga handeln befordra en harmonisk utveckling av de ekonomiska förbindelserna mellan EFTA-staterna och Polen och att därigenom i EFTA-staterna och i Polen främja ökad ekonomisk aktivitet, förbättrade levnads- och anställningsvillkor samt ökad produktivitet och ekonomisk stabilitet,

b. att säkerställa rättvisa konkurrensvillkor i handeln mellan de avtalsslutande staterna,

c. att sålunda genom avveckling av handelshindren medverka till den europeiska integrationen och en harmonisk utveckling och utvidgning av världshandeln.

Artikel 2

Avtalets omfattning

Detta avtal skall tillämpas på

a. varor hänförliga till kapitel 25—97 i det harmoniserade systemet för beskrivning och kodifiering av varor, med undantag för varor i bilaga I,

b. varor upptagna i protokoll A, med beaktande av de arrangemang som framgår därav,

c. fisk och andra marina produkter så som framgår av bilaga II, med ursprung i en EFTA-stat eller i Polen.

relations in order to extend them to fields not covered by this Agreement,

Considering that no provision of this Agreement may be interpreted as exempting the States Parties to this Agreement from their obligations under other international agreements, especially the General Agreement on Tariffs and Trade,

Have decided, in pursuit of the above, to conclude this Agreement:

Article 1

Objectives

1. The EFTA States and Poland, taking into account the need of Poland to ensure the accelerated development of its economy, shall gradually establish during a transitional period ending on 31 December 2001, a free trade area, in accordance with the provisions of the present Agreement.

2. The objectives of this Agreement, which is based on trade relations between market economies, are:

(a) to promote, through the expansion of reciprocal trade, the harmonious development of the economic relations between the EFTA States and Poland and thus to foster in the EFTA States and in Poland the advance of economic activity, the improvement of living and employment conditions, and increased productivity and financial stability;

(b) to provide fair conditions of competition for trade between the States Parties to this Agreement;

(c) to contribute in this way, by the removal of barriers to trade, to European economic integration and the harmonious development and expansion of world trade.

Article 2

Scope

The Agreement shall apply:

(a) to products falling within Chapters 25 to 97 of the Harmonized Commodity Description and Coding System, excluding the products listed in Annex I;

(b) to products specified in Protocol A, with due regard to the arrangements provided for in that Protocol;

(c) to fish and other marine products as provided for in Annex II; originating in an EFTA State or Poland.

Artikel 3

Ursprungsregler och tulladministrativt samarbete

1. Protokoll B fastställer ursprungsreglerna och former för administrativt samarbete.

2. De avtalsslutande staterna skall vidta lämpliga åtgärder, inklusive regelbunden granskning av Blandade kommittén och arrangemang för administrativt samarbete, för att garantera att bestämmelserna i avtalets artiklar 4—9, 14 och 23 samt protokoll B tillämpas på ett effektivt och harmoniskt sätt, och för att så långt möjligt reducera de formaliteter som åläggs handeln och nå ömsesidigt tillfredsställande lösningar på de svårigheter som kan uppstå när dessa bestämmelser tillämpas.

Artikel 4

Importtullar och avgifter med motsvarande verkan

1. Ingen ny importtull eller avgift med motsvarande verkan skall införas i handeln mellan EFTA-staterna och Polen.

2. Från den dag detta avtal träder i kraft skall EFTA-staterna avveckla alla importtullar och avgifter med motsvarande verkan på varor med ursprung i Polen, med undantag av varor i bilaga III, för vilka importtullar och avgifter med motsvarande verkan skall avvecklas gradvis enligt bestämmelserna i denna bilaga.

3. För varor med ursprung i en EFTA-stat skall Polen stegvis, i fem lika stora delar årligen, från och med den 1 januari 1995 avveckla alla importtullar och avgifter med motsvarande verkan, med undantag av varorna i bilaga IV, för vilka tullarna och avgifterna med motsvarande verkan skall slopas den dag detta avtal träder i kraft, och varorna i bilaga V, för vilka tullarna och avgifterna med motsvarande verkan skall avvecklas gradvis i enlighet med tidsplanen i den bilagan.

Artikel 5

Bastullar

1. För varje vara skall den bastull på vilken de i detta avtal föreskrivna successiva tullsänk-

Article 3

Rules of origin and co-operation in customs administration

1. Protocol B lays down the rules of origin and methods of administrative co-operation.

2. The States Parties to this Agreement shall take appropriate measures, including regular reviews by the Joint Committee and arrangements for administrative co-operation, to ensure that the provisions of Articles 4 to 9, 14 and 23 of the Agreement and Protocol B are effectively and harmoniously applied, and to reduce, as far as possible, the formalities imposed on trade, and to achieve mutually satisfactory solutions to any difficulties arising from the operation of those provisions.

Article 4

Customs duties on imports and charges having equivalent effect

1. No new customs duty on imports or charge having equivalent effect shall be introduced in trade between the EFTA States and Poland.

2. Upon the date of entry into force of this Agreement, the EFTA States shall abolish all customs duties on imports and any charges having equivalent effect for products originating in Poland, except for products specified in Annex III for which customs duties on imports and charges having equivalent effect shall be progressively abolished in accordance with the provisions laid down in that Annex.

3. For products originating in an EFTA State, Poland shall progressively abolish in five equal annual steps starting on 1 January 1995 all customs duties on imports and any charges having equivalent effect, except for products specified in Annex IV for which customs duties and charges having equivalent effect shall be abolished on the date of entry into force of this Agreement and for products specified in Annex V for which customs duties and charges having equivalent effect shall be progressively abolished in accordance with the timetable laid down in that Annex.

Article 5

Basic duties

1. For each product the basic duty to which the successive reductions set out in this Agree-

ningarna skall tillämpas vara den mest gynnad nations-tull som är tillämplig den 29 februari 1992.

2. Om tariffsenkningar genomförs på erga omnes-basis efter det att detta avtal trätt i kraft, i synnerhet senkningar som följer av det tullavtal som slutits till följd av Uruguayrundan för multilaterala handelsförhandlingar, skall dessa senkta tullar ersätta de bastullar som avses i stycke 1 från den dag då sådana tullar tillämpas.

3. De senkta tullarna, som räknats enligt artikel 4, skall tillämpas avrundade till den första decimalen eller, i fråga om kvantitetstullar, till den andra decimalen.

Artikel 6

Fiskala tullar

1. Bestämmelserna i styckena 1—3 i artikel 4 skall även tillämpas på tullar av fiskal karaktär, med undantag för vad som framgår av protokoll C.

2. De avtalsslutande staterna får ersätta en tull av fiskal karaktär eller det fiskala elementet i en tull med en intern avgift.

Artikel 7

Exporttullar och avgifter med motsvarande verkan

1. Inga nya exporttullar eller avgifter med motsvarande verkan skall införas i handeln mellan EFTA-staterna och Polen.

2. När detta avtal träder i kraft skall EFTA-staterna avveckla exporttullar och avgifter med motsvarande verkan, med undantag för vad som framgår av bilaga VI.

3. Polen skall gradvis avveckla alla exporttullar och avgifter med motsvarande verkan. Dessa tullar och avgifter skall försvinna senast den 1 januari 1997.

Artikel 8

Kvantitativa restriktioner på import och åtgärder med motsvarande verkan

1. Ingen ny kvantitativ importrestriktion eller åtgärd med motsvarande verkan skall

ment are to be applied, shall be the Most Favoured Nation rate of duty applicable on 29 February 1992.

2. If, after the entry into force of this Agreement, any tariff reduction is applied on an erga omnes basis, in particular reductions resulting from the tariff agreement concluded as a result of the Uruguay Round of Multilateral Trade Negotiations, such reduced duties shall replace the basic duties referred to in paragraph 1 as from the date when reductions are applied.

3. The reduced duties calculated in accordance with Article 4 shall be applied rounded to the first decimal place or, in case of specific duties, to the second decimal place.

Article 6

Customs duties of a fiscal nature

1. The provisions of paragraphs 1 to 3 of Article 4 shall also apply to customs duties of a fiscal nature, except as provided for in Protocol C.

2. The States Parties to this Agreement may replace a customs duty of a fiscal nature or the fiscal element of a customs duty by an internal tax.

Article 7

Customs duties on exports and charges having equivalent effect

1. No new customs duty on exports or charge having equivalent effect shall be introduced in trade between the EFTA States and Poland.

2. The EFTA States shall abolish on the entry into force of the Agreement any customs duties on exports and any charges having equivalent effect, except as provided for in Annex VI.

3. Poland shall progressively abolish any customs duties on exports and any charges having equivalent effect. Such duties and charges shall be eliminated at the latest on 1 January 1997.

Article 8

Quantitative restrictions on imports and measures having equivalent effect

1. No new quantitative restriction on imports or measures having equivalent effect shall be

införas i handeln mellan EFTA-staterna och Polen.

2. Kvantitativa restriktioner och åtgärder med motsvarande verkan på import till EFTA-staterna skall avvecklas den dag detta avtal träder i kraft, med undantag för vad som föreskrivs i bilaga VII.

3. Kvantitativa restriktioner och åtgärder med motsvarande verkan på import till Polen av varor med ursprung i EFTA-staterna skall avvecklas i enlighet med bestämmelserna och tidsplanen i bilaga VIII.

Artikel 9

Kvantitativa restriktioner på export och åtgärder med motsvarande verkan

1. Ingen ny kvantitativ exportrestriktion eller åtgärd med motsvarande verkan skall införas i handeln mellan EFTA-staterna och Polen.

2. Kvantitativa restriktioner på export från EFTA-staterna och åtgärder med motsvarande verkan skall avvecklas den dag avtalet träder i kraft, med undantag för vad som föreskrivs i bilaga IX.

3. Kvantitativa restriktioner eller åtgärder med motsvarande verkan på export från Polen skall avvecklas den dag detta avtal träder i kraft, med undantag för vad som framgår av bilaga X.

Artikel 10

Allmänna undantag

Detta avtal skall inte hindra sådana förbud eller restriktioner för import, export eller transitering som grundas på hänsyn till allmän moral, allmän ordning eller allmän säkerhet eller intresset att skydda människors och djurs hälsa och liv, att skydda växter och miljön, att skydda nationella skatter av konstnärligt, historiskt eller arkeologiskt värde och immateriell äganderätt eller föreskrifter rörande guld och silver. Sådana förbud eller restriktioner skall dock inte utgöra ett medel för godtycklig diskriminering eller innefatta förtäckt begränsning av handeln mellan de avtalsslutande parterna.

Artikel 11

Statliga monopol

1. De avtalsslutande staterna skall säkerställa

introduced in trade between the EFTA States and Poland.

2. Quantitative restrictions and measures having equivalent effect on imports into the EFTA States shall be abolished on the date of entry into force of the Agreement, except as provided for in Annex VII.

3. Quantitative restrictions and measures having equivalent effect on imports into Poland of products originating in the EFTA States shall be abolished in accordance with the provisions and the timetable laid down in Annex VIII.

Article 9

Quantitative restrictions on exports and measures having equivalent effect

1. No new quantitative restriction on exports or measures having equivalent effect shall be introduced in trade between the EFTA States and Poland.

2. Quantitative restrictions on exports from the EFTA States and measures having equivalent effect shall be abolished on the date of entry into force of the Agreement, except as provided for in Annex IX.

3. Quantitative restrictions on exports from Poland and measures having equivalent effect shall be abolished on the date of entry into force of the Agreement, except as provided for in Annex X.

Article 10

General exceptions

This Agreement shall not preclude prohibitions or restrictions on imports, exports or goods in transit justified on grounds of public morality, public policy or public security; the protection of health and life of humans, animals or plants and the environment; the protection of national treasures of artistic, historic or archaeological value; the protection of intellectual property; or rules relating to gold or silver. Such prohibitions or restrictions shall not, however, constitute a means of arbitrary discrimination or a disguised restriction on trade between the States Parties to this Agreement.

Article 11

State monopolies

1. The States Parties to this Agreement shall

att statliga handelsmonopol anpassas, utan att inverka på bestämmelserna i protokoll D, på sådant sätt att ingen diskriminering med avseende på anskaffnings- och avsättningsvillkor skall föreligga mellan medborgare i EFTA-staterna och i Polen.

2. Bestämmelserna i denna artikel skall tillämpas på varje organ genom vilket de avtalsslutande staternas berörda myndigheter, rättsligt eller i praktiken, direkt eller indirekt kontrollerar, styr eller märkbart påverkar import eller export mellan de avtalsslutande staterna. Dessa bestämmelser skall även tillämpas på monopol med statlig koncession.

Artikel 12

Informationssförfarande avseende förslag till tekniska föreskrifter

1. EFTA-staterna och Polen skall underrätta varandra, på tidigast möjliga stadium och i enlighet med bestämmelserna i bilaga XI, om förslag till tekniska föreskrifter och ändringar i dessa som de avser utfärda.

2. De avtalsslutande staterna skall sträva efter att tillämpa detta förfarande senast två år från avtalets ikraftträdande. Om det visar sig att detta inte är fullt möjligt, skall Blandade kommittén förlänga denna tidsperiod.

Artikel 13

Handeln med lantbruksprodukter

1. De avtalsslutande parterna förklarar sig beredda att, under hänsynstagande till sin lantbrukspolitik, främja en harmonisk utveckling av handeln med lantbruksprodukter med beaktande av dess stora betydelse för Polens ekonomi.

2. För att förverkliga detta syfte har varje enskild EFTA-stat och Polen ingått ett bilateralt arrangemang om åtgärder för att underlätta handeln med lantbruksprodukter.

3. De avtalsslutande staterna skall tillämpa sina veterinära, sanitära och fytosanitära bestämmelser på ett icke-diskriminerande sätt och skall inte vidta nya åtgärder som leder till att handeln otillbörligt hindras.

ensure that any state monopoly of a commercial character be adjusted, subject to the provisions laid down in Protocol D, so that no discrimination regarding the conditions under which goods are procured and marketed will exist between nationals of the EFTA States and of Poland.

2. The provisions of this Article shall apply to any body through which the competent authorities of the States Parties to this Agreement, in law or in fact, either directly or indirectly supervise, determine or appreciably influence imports or exports between the States Parties to this Agreement. These provisions shall likewise apply to monopolies delegated by the State to others.

Article 12

Information procedure on draft technical regulations

1. The EFTA States and Poland shall notify each other, at the earliest practicable stage and in accordance with the provisions laid down in Annex XI, of draft technical regulations and draft amendments thereto, which they intend to issue.

2. The States Parties to this Agreement shall endeavour to implement this procedure within two years from the entry into force of the Agreement. If this does not turn out to be fully possible, the Joint Committee shall prolong this period.

Article 13

Trade in agricultural products

1. The States Parties to this Agreement declare their readiness to foster, in so far as their agricultural policies allow, harmonious development of trade in agricultural products, taking into account its high importance for Poland's economy.

2. In pursuance of this objective each individual EFTA state and Poland have concluded a bilateral arrangement providing for measures to facilitate trade in agricultural products.

3. The States Parties to this Agreement shall apply their regulations in veterinary, plant health and health matters in a non-discriminatory way and shall not introduce any new measures that have the effect of unduly obstructing trade.

Artikel 14

Intern beskattning

1. De avtalsslutande staterna skall inte vidta någon åtgärd eller tillämpa något förfarande av intern fiskal natur, som direkt eller indirekt innebär diskriminering mellan varor med ursprung i en EFTA-stat och motsvarande varor med ursprung i Polen.

2. Varor som exporteras till en avtalsslutande stats territorium får inte åtnjuta restitution av intern beskattning med högre belopp än det som svarar mot den beskattning som direkt eller indirekt lagts på dem.

Artikel 15

Betalningar

1. Betalningar som hänför sig till varuhan- deln mellan en EFTA-stat och Polen samt överföring av sådana betalningar till den avtalsslutande stats territorium där borgenären har sitt hemvist, skall inte vara underkastade restriktioner.

2. De avtalsslutande parterna skall inte tillämpa några valutarestriktioner eller restriktioner av administrativ art när det gäller att bevilja, återbetala eller acceptera kort- och medelfristiga krediter, som hänför sig till kommersiella transaktioner och i vilka en person med hemvist i en avtalsslutande stat deltar.

3. Fram till dess att full konvertibilitet enligt Internationella valutafondens (IMF) stadga artikel VIII, införs för den polska valutan, förbehåller sig Polen rätten att tillämpa valutarestriktioner i samband med beviljande eller upptagande av kort- och medelfristiga krediter i den utsträckning som är tillåten enligt Polens status i IMF, under förutsättning att dessa restriktioner tillämpas på ett icke-diskriminerande sätt i fråga om varornas ursprung och att de inte tillämpas endast på bestämda varor eller typer av varor.

Artikel 16

Offentlig upphandling

1. De avtalsslutande staterna betraktar en effektiv liberalisering av sina respektive marknader för offentlig upphandling som ett önskvärt och viktigt mål för detta avtal.

2. När detta avtal träder i kraft skall EFTA-staterna ge polska företag tillträde till

Article 14

Internal taxation

1. The States Parties to this Agreement shall refrain from any measure or practice of an internal fiscal nature establishing, whether directly or indirectly, discrimination between the products originating in an EFTA State and like products originating in Poland.

2. Products exported to the territory of one of the States Parties to this Agreement may not benefit from repayment of internal taxation in excess of the amount of direct or indirect taxation imposed on them.

Article 15

Payments

1. Payments relating to trade between an EFTA State and Poland and the transfer of such payments to the territory of the State, Party to this Agreement, where the creditor resides shall be free from any restrictions.

2. The States Parties to this Agreement shall refrain from any exchange or administrative restrictions on the grant, repayment or acceptance of short and medium-term credits covering commercial transactions in which a resident participates.

3. Until a full convertibility of Polish currency in the meaning of Art. VIII of the Agreement of the International Monetary Fund is introduced, Poland reserves the right to apply exchange restrictions connected with the granting or taking up of short and medium-term credits to the extent permitted according to Poland's status under the IMF, provided that these restrictions are applied in a non-discriminatory manner as regards the origin of the products and that they are not applied only to specific products or kinds of products.

Article 16

Public procurement

1. The States Parties to this Agreement consider the effective liberalization of their respective public procurement markets as a desirable and important objective of this Agreement.

2. As of the entry into force of this Agreement, the EFTA States shall grant Polish

upphandlingsförfaranden på sina respektive marknader för offentlig upphandling enligt överenskommelsen den 12 april 1979 om statlig upphandling, så som den lyder ändrad i ett ändringsprotokoll av den 2 februari 1987, vilket förhandlats fram inom ramen för Allmänna tull- och handelsavtalet. Polen skall, med hänsyn till omstruktureringen och utvecklingen av sin ekonomi stegvis säkerställa att företag från EFTA-staterna får tillträde enligt samma principer till upphandlingsförfaranden på dess marknad för offentlig upphandling.

3. Så snart som möjligt efter det att detta avtal har trätt i kraft skall de avtalsslutande parterna stegvis utveckla och anpassa reglerna, villkoren och förfarandena för deltagande i upphandlingar så att fritt tillträde och öppenhet säkerställs och så att det inte förekommer någon diskriminering mellan möjliga leverantörer från de avtalsslutande parterna. Efter en tid av minskande asymmetri till förmån för Polen i deras relationer skall fullständig balans mellan rättigheter och skyldigheter mellan de avtalsslutande staterna uppnås senast vid utgången av övergångsperioden.

4. Blandade kommittén skall rekommendera eller besluta om, beroende på vilket som är lämpligt, de praktiska åtgärderna för denna utveckling, inbegripet bl.a. omfattning och tidsplan samt de regler som skall tillämpas, och val av sammanslutningar som beviljas upphandlingsrätt, dvs. offentliga myndigheter, offentliga företag och privata företag som har erhållit särskilda eller exklusiva rättigheter.

5. Berörda avtalsslutande stater skall sträva efter att ansluta sig till relevanta avtal som förhandlats fram inom ramen för Allmänna tull- och handelsavtalet.

Artikel 17

Skydd för immateriell äganderätt

1. De avtalsslutande staterna skall ge och säkerställa ett icke-diskriminerande skydd för rättigheter som hör till den immateriella äganderätten, inbegripet åtgärder för att dessa rättigheter skall kunna beviljas och hävdas. Skyddet skall förbättras stegvis och skall, före den 31 december 1996, vara på en nivå som motsvarar den som gäller på de avtalsslutande staternas område.

2. De avtalsslutande staterna är överens om

companies access to contract award procedures on their respective public procurement markets according to the Agreement on Government procurement of 12 April 1979, as amended by a Protocol of Amendments of 2 February 1987, negotiated under the auspices of the General Agreement on Tariffs and Trade. Poland shall, taking into account the restructuring and development process of its economy, gradually ensure that companies from the EFTA States have access on the same principles to contract award procedures on its public procurement market.

3. As soon as possible after the entry into force of the Agreement, the States Parties to this Agreement shall progressively develop and adjust the rules, conditions and practices governing the participation in public procurement contracts, so as to ensure free access and transparency, and that there is no discrimination between potential suppliers from the States Parties to this Agreement. After a period of decreasing asymmetry in favour of Poland in their relations, a full balance of rights and obligations between the States Parties to this Agreement shall be established not later than at the end of the transitional period.

4. The Joint Committee shall recommend or agree, as appropriate, the practical modalities for this development including, inter alia, scope, timetable and rules to be applied, and designation of entities awarding public procurement contracts, that is public authorities, public undertakings and private undertakings which have been granted special or exclusive rights.

5. The States Parties concerned shall endeavour to accede to the relevant Agreements negotiated under the auspices of the General Agreement on Tariffs and Trade.

Article 17

Protection of intellectual property

1. The States Parties to this Agreement shall grant and ensure non-discriminatory protection of intellectual property rights, including measures for the grants and enforcement of such rights. The protection shall be gradually improved and, before 31 December 1996, shall be of a level similar to that prevailing in the area of the States Parties to this Agreement.

2. The States Parties to this Agreement agree

att senast den 31 december 1996 uppfylla de materiella bestämmelserna i de multilaterala överenskommelser som anges i bilaga XII. De skall i möjligaste mån ansluta sig till dem samt till andra multilaterala överenskommelser som underlättar samarbetet inom området för den immateriella äganderätten, varvid de avtalslutande staterna har suverän rätt att besluta i frågan.

3. I detta avtal inbegriper "skydd för intellektuell äganderätt" i synnerhet skydd för upphovsrätt, innefattande datorprogram, databaser och närstående rättigheter, varumärken, geografiska ursprungsbeteckningar, mönster, patent, kretsmönster i halvledarprodukter samt skydd för företagshemligheter.

4. a. Inom området för immateriell äganderätt skall de avtalslutande staterna inte ge en mindre fördelaktig behandling åt medborgare i annan avtalslutande stat än den de ger åt medborgare i någon annan stat. En fördel, förmån, privilegium eller immunitet som grundar sig på

i) bilaterala överenskommelser som är i kraft för en avtalslutande stat vid ikraftträdandet av detta avtal och om vilka underrättelse lämnats till de andra avtalslutande staterna senast den 1 januari 1994,

ii) gällande och framtida multilaterala överenskommelser, inbegripet regionala överenskommelser om ekonomiskt samarbete till vilka inte alla de avtalslutande staterna är anslutna, får undantas från denna skyldighet, om det inte innebär en godtycklig eller oförsvarlig diskriminering av medborgarna i de andra avtalslutande staterna.

b. Två eller flera avtalslutande stater får sluta ytterligare överenskommelser som går utöver kraven i detta avtal, under förutsättning att dessa överenskommelser är öppna för alla andra avtalslutande stater på villkor motsvarande dem som gäller enligt överenskommelserna och att de är beredda att med god vilja föra förhandlingar i detta syfte.

5. De avtalslutande staterna skall i sina nationella lagstiftningar säkerställa att tvångslicenser för patent är icke-exklusiva, icke-diskriminerande, underkastade rätt till ersättning i proportion till marknadsvärdet för licens av patent samt kan bli föremål för juridisk prövning. Omfattningen och varaktigheten av en sådan licens skall vara begränsad till det syfte för vilken den beviljats. Tvångslicens på den grund att den uppfinning som omfattas av

to comply before 31 December 1996 with the substantive standards of the multilateral agreements which are specified in Annex XII; they shall make best endeavours to adhere to them as well as to other multilateral agreements facilitating co-operation in the field of intellectual property rights, reserving the sovereign right of the States Parties to this Agreement to decide on it.

3. For the purpose of this Agreement, "intellectual property protection" includes in particular protection of copyright, comprising computer programmes and databases, and neighbouring rights, trademarks, geographical indications, industrial designs, patents, topographies of integrated circuits, as well as undisclosed information on know-how.

4. (a) The States Parties to this Agreement shall not grant treatment less favourable to nationals of each other in the field of intellectual property than that accorded to nationals of any other country. Any advantage, favour, privilege or immunity deriving from:

(i) bilateral agreements in force for a State Party to this Agreement at the entry into force of this Agreement as notified to the other States Parties by 1 January 1994,

(ii) existing and future multilateral agreements, including regional agreements on economic integration to which not all of the States Parties to this Agreement are Parties,

may be exempted from this obligation, provided that it does not constitute an arbitrary or unjustifiable discrimination of nationals of the other States Parties.

(b). Two or more States Parties to this Agreement may conclude further agreements exceeding the requirements of this Agreement, provided that such agreements shall be open to all other States Parties to this Agreement on terms equivalent to those under the agreements and that they shall be ready to enter into good faith negotiations to this end.

5. The States Parties to this Agreement shall ensure in their national laws that compulsory licensing of patents shall be non-exclusive, non-discriminatory, subject to compensation commensurate with the market value for the licence of the patent and to judicial review. The scope and duration of such licence shall be limited to the purpose for which it was granted. Licences granted on the ground of non-working shall be used only to the extent necessary to

patentet inte utövas skall bara utnyttjas i den omfattning som är nödvändig för att tillgodose den lokala marknaden på rimliga kommersiella villkor.

6. De avtalsslutande staterna skall säkerställa att förfarandet vid beviljande, registrering och vidmakthållande av de immateriella äganderätterna och vid hävdande av dessa rättigheter är skäligt och rättvist. Förfarandena skall inte vara onödigt komplicerade eller kostsamma, eller vara förenade med orimliga tidsgränser eller obefogade dröjsmål. Bestämmelserna om hävdande av rättigheterna skall i synnerhet innehålla förbudsfrägganden, rätt till fullgod ersättning för skada som rättsinnehavaren lidit samt interimistiska åtgärder, inbegripet möjligheten att vidta åtgärden utan att motparten har beretts tillfälle att yttra sig (inaudita altera parte).

7. a. De avtalsslutande staterna skall träffa överenskommelse om lämpliga åtgärder för tekniskt bistånd och samarbete mellan myndigheterna i de avtalsslutande staterna. För detta ändamål skall de samordna sina insatser med vissa internationella organisationer som Världssorganisationen för den intellektuella äganderätten (WIPO) och Europeiska patentorganisationen (EPO), dock utan att det hindrar andra parallella insatser för tekniskt bistånd, samarbete och samordning.

b. De avtalsslutande parterna är överens om att, på begäran av en avtalsslutande stat, genast hålla expertsamråd i frågor som hör till gällande eller framtida internationella konventioner om harmonisering, handhavande och hävdande av den immateriella äganderätten och i frågor om verksamheten i internationella organisationer som Allmänna tull- och handelsavtalet och Världssorganisationen för den intellektuella äganderätten samt i frågor om sina förhållanden till tredje land i frågor rörande den immateriella äganderätten.

Artikel 18

Konkurrensregler rörande företag

1. Följande förfaranden är oförenliga med en störningsfri tillämpning av detta avtal i den mån de kan påverka handeln mellan en EFTA-stat och Polen:

a. avtal mellan företag, beslut av företagsammanslutningar och samordnade förfaranden mellan företag, vilka har till syfte eller följd att konkurrensen hindras, begränsas eller snedvrids,

satisfy the local market on reasonable commercial terms.

6. The States Parties to this Agreement shall ensure that the procedures for grant or registration or maintenance of intellectual property rights and the enforcement procedures be fair and equitable. They shall not be unnecessarily complicated and costly, or entail unreasonable time-limits or unwarranted delays. Enforcement provisions shall include in particular injunctions, damages adequate to compensate for the injury suffered by the right holder, as well as provisional measures, including inaudita altera parte ones.

7. (a) The States Parties to this Agreement shall establish appropriate modalities for technical assistance and co-operation of their respective authorities. To this end, they shall co-ordinate efforts with relevant international organizations, such as the World Intellectual Property Organization (WIPO) and the European Patent Organisation (EPO).

(b) The States Parties to this Agreement agree to promptly hold expert consultations, at the request of any State Party to this Agreement, on activities relating to the existing or to future international conventions on harmonization, administration and enforcement of intellectual property and on activities in international organizations, such as the General Agreement on Tariffs and Trade and the World Intellectual Property Organization, as well as relations of States Parties with third countries on matters concerning intellectual property.

Article 18

Rules of competition concerning undertakings

1. The following are incompatible with the proper functioning of this Agreement in so far as they may affect trade between an EFTA State and Poland:

(a) all agreements between undertakings, decisions by associations of undertakings and concerted practices between undertakings which have as their object or effect the prevention, restriction or distortion of competition;

b. missbruk från ett eller flera företags sida av en dominerande ställning inom de avtalslutande staternas hela territorium eller en väsentlig del därav.

2. Dessa bestämmelser skall också vara tillämpliga på verksamheten hos offentliga företag och företag som parterna beviljar särskilda eller exklusiva rättigheter, i den mån tillämpningen av dessa bestämmelser inte rättsligt eller i praktiken hindrat att deras särskilda offentliga uppgifter fullgörs.

3. Om en avtalsslutande stat anser ett visst förfarande oförenligt med denna artikel får den vidta lämpliga åtgärder som den anser nödvändiga för att handskas med de allvarliga svårigheter som följer av förfarandet i fråga, i enlighet med de villkor och förfaranden som fastställs i artikel 25.

Artikel 19

Statsstöd

1. Stöd som ges av en avtalsslutande stat eller genom statliga medel i någon form och som snedvrider eller hotar att snedvrida konkurrensen genom att gynna vissa företag eller viss produktion skall, i den mån de kan påverka handeln mellan en EFTA-stat och Polen, vara oförenligt med en störningsfri tillämpning av detta avtal.

2. Bedömningar av om ett förfarande har i stycke 1 avsedd verkningar skall baseras på de kriterier som anges i bilaga XIII.

3. När det gäller tillämpningen av bestämmelserna i stycke 1 får Polen fram till den 31 december 1996 ge stödet på en högre nivå än EFTA-staterna enligt kriterierna i bilaga XIII. Blandade kommittén får, med hänsyn till den ekonomiska situationen i Polen, besluta om en eventuell förlängning av tillämpningen av denna bestämmelse.

4. De avtalsslutande staterna skall säkerställa insyn i fråga om statliga stödåtgärder genom informationsutbyte på det sätt som framgår av bilaga XIV. Blandade kommittén skall senast ett år efter avtalets ikraftträdande anta de regler som behövs för genomförandet av detta stycke.

5. Om en avtalsslutande stat anser att ett visst förfarande strider mot i stycke 1, får den vidta lämpliga åtgärder på de villkor och på det sätt som framgår av artikel 25.

(b) abuse by one or more undertakings of a dominant position in the territories of the States Parties to this Agreement as a whole or in a substantial part thereof.

2. These provisions shall also apply to the activities of public undertakings, and undertakings for which the States Parties to this Agreement grant special or exclusive rights, in so far as the application of these provisions does not obstruct the performance, in law or in fact, of the particular public tasks.

3. If a State Party to this Agreement considers that a given practice is incompatible with this Article, it may take appropriate measures it considers necessary to deal with the serious difficulties resulting from the practices in question under the conditions and in accordance with the procedures laid down in Article 25.

Article 19

State aid

1. Any aid granted by a State Party to this Agreement or through State resources in any form whatsoever which distorts or threatens to distort competition by favouring certain undertakings or the production of certain goods shall, in so far as it may affect trade between an EFTA State and Poland, be incompatible with the proper functioning of this Agreement.

2. Any practices contrary to paragraph 1 should be assessed on the basis of the criteria set out in Annex XIII.

3. For the purpose of applying the provisions of paragraph 1, Poland may until 31 December 1996 grant aid with a higher intensity than would be tolerated for EFTA States according to the criteria set out in Annex XIII, with a view to promote its economic reform and development. The Joint Committee may, taking into account the economic situation of Poland, decide on a possible prolongation of the application of this provision.

4. The States Parties to this Agreement shall ensure transparency of state aid measures by exchanging information as provided in Annex XIV. The Joint Committee shall within one year after the entry into force of the Agreement, adopt the necessary rules for the implementation of this paragraph.

5. If a State Party to this Agreement considers that a given practice is incompatible with paragraph 1, it may take appropriate measures under the conditions and in accordance with the procedures laid down in Article 25.

Artikel 20

Dumpning

Om en EFTA-stat anser att dumpning förekommer i handeln med Polen enligt artikel VI i Allmänna tull- och handelsavtalet, eller om Polen anser att dumpning i denna betydelse förekommer i handeln med en EFTA-stat, får den berörda avtalsslutande staten vidta lämpliga motåtgärder enligt överenskommelsen om tillämpning av artikel VI i Allmänna tull- och handelsavtalet och enligt det förfarande som framgår av artikel 25.

Artikel 21

Nödåtgärder vid import av vissa varor

När importen av en vara ökar i sådan grad och sker på sådana villkor att detta förorsakar eller hotar förorsaka

a. allvarliga skada för inhemska producenter av liknande eller direkt jämförbara varor inom den importerande avtalsslutande statens territorium, eller

b. allvarliga störningar i en sektor av näringslivet eller svårigheter som kan yttra sig i en allvarlig försämring av det ekonomiska läget i en region,

får den berörda avtalsslutande staten vidta lämpliga åtgärder på de villkor och enligt det förfarande som framgår av artikel 25.

Artikel 22

Strukturell anpassning

1. Särskilda åtgärder av begränsad varaktighet som avviker från bestämmelserna i artikel 4 får vidtas av Polen i form av en höjning av tullarna.

2. Dessa åtgärder får endast hänföra sig till nyetablerade industriföretag eller till vissa industrisektorer, som är under omstrukturering eller som är utsatta för allvarliga svårigheter, särskilt där dessa svårigheter skapar avsevärda sociala problem.

3. Importtullar, som tillämpas i Polen på varor som har sitt ursprung i EFTA-stater och som införs genom dessa åtgärder, får inte överstiga 25 % av importvärdet och de skall innehålla ett mått av preferens för varor som

Article 20

Dumping

If an EFTA State finds that dumping within the meaning of Article VI of the General Agreement on Tariffs and Trade is taking place in trade with Poland, or if Poland finds that dumping within this meaning is taking place in its trade with an EFTA State, the State Party concerned may take appropriate measures against this practice in accordance with the Agreement on Implementation of Article VI of the General Agreement on Tariffs and Trade and with the procedure laid down in Article 25.

Article 21

Emergency action on imports of particular products

Where any product is being imported in such increased quantities and under such conditions as to cause, or threaten to cause:

(a) serious injury to domestic producers of like or directly competitive products in the territory of the importing State Party to this Agreement, or

(b) serious disturbances in any sector of the economy or difficulties which could bring about serious deterioration in the economic situation of a region,

the State Party concerned may take appropriate measures under the conditions and in accordance with the procedure laid down in Article 25.

Article 22

Structural adjustment

1. Exceptional measures of limited duration which derogate from the provisions of Article 4 may be taken by Poland in the form of increased customs duties.

2. These measures may only concern infant industries, or certain sectors undergoing restructuring or facing serious difficulties, particularly where these difficulties produce important social problems.

3. Customs duties on imports applicable in Poland to products originating in the EFTA States introduced by these measures may not exceed 25 % ad valorem and shall maintain an element of preference for products originating

har sitt ursprung i EFTA-staterna. Det totala värdet av importen av varor som är underkastade dessa åtgärder får inte överstiga 15 % av den totala importen från EFTA-staterna av industriprodukter, enligt definitionen i artikel 2, under det senaste år för vilket statistik finns tillgänglig.

4. Dessa åtgärder tillämpas i högst fem år, om inte Blandade kommittén godkänner en längre period. Tillämpningen av dem skall upphöra senast vid utgången av övergångsperioden.

5. Sådana åtgärder får inte införas för en vara om mer än tre år har gått sedan alla tullavgifter och kvantitativa restriktioner eller avgifter eller åtgärder med motsvarande verkan med avseende på denna vara har avskaffats.

6. Polen skall underrätta Blandade kommittén om varje särskild åtgärd som landet ämnar vidta och, på begäran av EFTA-staterna, skall innan åtgärderna inför överläggningar äga rum inom Blandade kommittén om dessa åtgärder och om de sektorer som berörs. När Polen vidtar sådana åtgärder, skall Polen lämna Blandade kommittén en tidsplan för avskaffandet av de tullar som införts med stöd av denna artikel. Tidsplanen skall avse en stegvis avveckling av dessa tullar, med början senast två år efter det att tullarna togs i bruk. Blandade kommittén kan besluta om en avvikande tidtabell.

Artikel 23

Reexport och allvarliga bristsituationer

När uppfyllandet av bestämmelserna i artiklarna 7 och 9 leder till

a. reexport till ett tredje land mot vilket den exporterande avtalsslutande staten, för varan i fråga, upprätthåller kvantitativa exportrestriktioner, exporttullar eller åtgärder eller avgifter med motsvarande verkan, eller

b. en allvarlig bristsituation, eller hot därom, för en vara av väsentlig betydelse för den exporterande avtalsslutande staten,

och när de ovan angivna förhållandena orsakar eller sannolikt kan orsaka betydande svårigheter för den exporterande avtalsslutande staten, får denna vidta lämpliga åtgärder på de villkor och enligt det förfarande som framgår av artikel 25.

in the EFTA States. The total value of imports of the products which are subject to these measures may not exceed 15 % of total imports of industrial products from the EFTA States as defined in Article 2, during the last year for which statistics are available.

4. These measures shall be applied for a period not exceeding five years unless a longer duration is authorized by the Joint Committee. They shall cease to apply at the latest at the expiration of the transitional period.

5. No such measures can be introduced in respect of a product if more than three years have elapsed since the elimination of all duties and quantitative restrictions or charges or measures having an equivalent effect concerning that product.

6. Poland shall inform the Joint Committee of any exceptional measures it intends to take and, at the request of the EFTA States, consultations shall be held in the Joint Committee on such measures and the sectors to which they apply before they are applied. When taking such measures Poland shall provide the Joint Committee with a schedule for the elimination of the customs duties introduced under this Article. This schedule shall provide for a phasing out of these duties starting at the latest two years after their introduction, at equal annual rates. The Joint Committee may decide on a different schedule.

Article 23

Re-export and serious shortage

Where compliance with the provisions of Articles 7 and 9 leads to:

(a) re-export towards a third country against which the exporting State Party to this Agreement maintains for the product concerned quantitative export restrictions, export duties or measures or charges having equivalent effect; or

(b) a serious shortage, or threat thereof, of a product essential to the exporting State Party to this Agreement;

and where the situations referred to above give rise or are likely to give rise to major difficulties for the exporting Party, that State Party may take appropriate measures under the conditions and in accordance with the procedures laid down in Article 25.

Artikel 24

Betalningsbalanssvårigheter

1. När en EFTA-stat eller Polen är i eller överhängande hotas av allvarliga svårigheter beträffande sin betalningsbalans får EFTA-staten respektive Polen i enlighet med villkoren i Allmänna tull- och handelsavtalet införa restriktiva handelsåtgärder, vilka tillämpas under en begränsad tid och i den utsträckning som är nödvändig för att återställa betalningsbalansen. Åtgärderna skall gradvis avvecklas när villkoren för betalningsbalansen förbättras och avskaffas när situationen inte längre motiverar dem. EFTA-staten respektive Polen skall omedelbart underrätta de övriga avtalsslutande staterna och Blandade kommittén om införandet av åtgärderna och, när detta är möjligt, om en tidsplan för deras avveckling.

2. De avtalsslutande parterna skall dock sträva efter att undvika att införa restriktiva åtgärder i betalningsbalanssyfte.

Artikel 25

Förfarande för tillämpning av skyddsåtgärder

1. Innan förfarandet för tillämpning av skyddsåtgärder enligt denna artikel inleds, skall de avtalsslutande staterna bemöda sig om att lösa alla tvister mellan sig genom direkt samråd och informera de andra avtalsslutande staterna om detta.

2. Utan att inverka på stycke 6 i denna artikel skall en avtalsslutande stat som avser att tillgripa skyddsåtgärder omedelbart underrätta de andra avtalsslutande staterna och Blandade kommittén samt tillhandahålla all relevant information. Samråd mellan de avtalsslutande staterna skall utan dröjsmål äga rum i Blandade kommittén för att finna en ömsesidigt godtagbar lösning.

3. a. I fråga om artiklarna 18 och 19 skall de berörda avtalsslutande staterna lämna Blandade kommittén all hjälp som behövs för en undersökning av saken och, om lämpligt, undanröja det påtalade förfarandet. Om den avtalsslutande staten i fråga inte undanröjt det

Article 24

Balance of payments difficulties

1. Where an EFTA State or Poland is in serious balance of payments difficulties, or under imminent threat thereof, the EFTA State or Poland, as the case may be, may, in accordance with the conditions established under the General Agreement on Tariffs and Trade, adopt trade restrictive measures, which shall be of limited duration and may not go beyond what is necessary to remedy the balance of payments situation. The measures shall be progressively relaxed as balance of payments conditions improve and they shall be eliminated when conditions no longer justify this maintenance. The EFTA State or Poland, as the case may be, shall inform the other States Parties to this Agreement and the Joint Committee forthwith of their introduction and, whenever practicable, of a time schedule for their removal.

2. The States Parties to this Agreement shall, nevertheless, endeavour to avoid the imposition of restrictive measures for balance of payments purposes.

Article 25

Procedure for the application of safeguard measures

1. Before initiating the procedure for the application of safeguard measures set out in this Article, the States Parties to this Agreement shall endeavour to solve any differences between them through direct consultations, and inform the other States Parties to this Agreement thereof.

2. Without prejudice to paragraph 6 of this Article, a State Party to this agreement which considers resorting to safeguard measures shall promptly notify the other States Parties to this agreement and the Joint Committee thereof and supply all relevant information. Consultations between the States Parties to this agreement shall take place without delay in the Joint Committee with a view to finding a commonly acceptable solution.

3. (a) As regards Articles 18 and 19 the States Parties concerned shall give to the Joint Committee all the assistance required in order to examine the case and, where appropriate, eliminate the practice objected to. If the State Party in question fails to put an end to the

påtalade förfarandet inom den tidsfrist som fastställts av Blandade kommittén, eller om Blandade kommittén inte lyckas med att åstadkomma en överenskommelse inom tre månader från det att ärendet hänskjutits till den får den berörda avtalsslutande staten vidta lämpliga åtgärder för att komma till rätta med hantera de svårigheter som följer av det påtalade förfarandet.

b. I fråga om artiklarna 20, 21 och 23 skall Blandade kommittén undersöka saken eller situationen och den får fatta det beslut som behövs för att undanröja de svårigheter som den avtalsslutande staten i fråga har underrättat om. Om det inom trettio dagar från det att ärendet hänskjutits till Blandade kommittén inte har fattats något beslut, får den berörda avtalsslutande staten vidta de åtgärder som krävs för att rätta till situationen.

c. I fråga om artikel 31 får den avtalsslutande staten i fråga vidta lämpliga åtgärder efter avslutat samråd eller om tre månader har gått från dagen för underrättelsen.

4. De avtalsslutande staterna och Blandade kommittén skall omedelbart underrättas om de skyddsåtgärder som vidtagits. Åtgärdernas omfattning och varaktighet skall begränsas till vad som är absolut nödvändigt för att rätta till det förhållande som motiverade deras tillämpning, och de skall inte gå utöver den skada som orsakats av förfarandet eller svårigheten i fråga. I första hand skall sådana åtgärder vidtas som medför den minsta störningen i tillämpningen av avtalet. Åtgärder som Polen vidtar mot ett förfarande eller en underlåtenhet från en EFTA-stats sida får endast påverka handeln med denna stat. Åtgärder mot ett förfarande eller en underlåtenhet från Polens sida får vidtas endast av den eller de EFTA-stater vilkas handel berörs av förfarandet eller underlåtenheten.

5. Vidtagna skyddsåtgärder skall bli föremål för regelbundna samråd i Blandade kommittén, i syfte att snarast möjligt mildra, ersätta eller upphäva dem.

6. När exceptionella förhållanden, som kräver omedelbart ingripande, gör en föregående undersökning omöjlig, får den berörda avtalsslutande staten i de situationer som avses i artiklarna 20, 21 och 23, och i situationer där statsstödet har direkt och omedelbar effekt på handeln mellan de avtalsslutande staterna, utan dröjsmål vidta de förebyggande åtgärder som är absolut nödvändiga för att rätta till situa-

practice objected to within the period fixed by the Joint Committee or if the Joint Committee fails to reach an agreement within three months of the matter being referred to it, the State Party concerned may adopt the appropriate measures to deal with the difficulties resulting from the practice in question.

(b) As regards Articles 20, 21 and 23, the Joint Committee shall examine the case or the situation and may take any decision needed to put an end to the difficulties notified by the State Party concerned. In the absence of such a decision within thirty days of the matter being referred to the Joint Committee, the State Party concerned may adopt the measures necessary in order to remedy the situation.

(c) As regards Article 31, the State Party concerned may take appropriate measures after the consultations have been concluded or a period of three months has elapsed from the date of notification.

4. The safeguard measures taken shall be notified immediately to the States Parties to this Agreement and to the Joint Committee. The measures shall be restricted with regard to their extent and to their duration to what is strictly necessary in order to rectify the situation giving rise to their application and shall not be in excess of the injury caused by the practice or the difficulty in question. Priority shall be given to such measures as will least disturb the functioning of the Agreement. The measures taken by Poland against an action or an omission of an EFTA State may only affect the trade with that State. The measures taken against an action or omission of Poland may be only taken by that or those EFTA States the trade of which is affected by the said action or omission.

5. The safeguard measures taken shall be the object of regular consultations within the Joint Committee with a view to their relaxation, substitution or abolition, as soon as possible.

6. Where exceptional circumstances requiring immediate action make prior examination impossible, the State Party concerned may, in the cases of Articles 20, 21 and 23 and in cases of state aid having a direct and immediate incidence on trade between the States Parties, apply forthwith the precautionary measures strictly necessary to remedy the situation. The measures shall be notified without delay and

tionen. Åtgärderna skall utan dröjsmål meddelas och samråd mellan de avtalsslutande staterna skall så snart som möjligt äga rum i blandade kommittén.

Artikel 26

Undantag av säkerhetsskäl

Ingenting i detta avtal skall hindra en avtalsslutande stat från att vidta åtgärder som den anser nödvändiga

a. för att hindra att sådan information avslöjas som strider mot dess väsentliga säkerhetsintressen,

b. för att skydda sina väsentliga säkerhetsintressen eller för att uppfylla internationella förpliktelser eller genomföra nationell politik,

i. som hänför sig till handel med vapen, ammunition och krigsmateriel, förutsatt att dessa åtgärder inte skadar konkurrensvillkoren med tanke på varor som inte är avsedda speciellt för militära ändamål, och till sådan handel med andra varor, material och tjänster som bedrivs direkt eller indirekt i syfte att täcka behoven vid en militär anläggning, eller

ii. som hänför sig till förbud mot spridning av biologiska och kemiska vapen, kärnvapen eller andra nukleära explosiva anordningar, eller

iii. som vidtas i krigstid eller vid annan allvarlig internationell spänning som utgör krigshot.

Artikel 27

Blandade kommittén

1. Genomförandet av detta avtal skall övervakas och administreras av den blandade kommitté som upprättats i enlighet med Göteborgsdeklarationen.

2. För att säkerställa en riktig tillämpning av avtalet skall de avtalsslutande staterna utbyta upplysningar och, på begäran av en avtalsslutande stat, samråda inom Blandade kommittén. Kommittén skall se över möjligheterna till fortsatt avveckling av handelshindren mellan EFTA-staterna och Polen.

3. Blandade kommittén får besluta i de fall som föreskrivs i detta avtal. I andra frågor får kommittén avge rekommendationer.

consultations between the States Parties to this Agreement shall take place as soon as possible within the Joint Committee.

Article 26

Security exceptions

Nothing in this Agreement shall prevent a State Party to this Agreement from taking any measures which it considers necessary:

(a) to prevent the disclosure of information contrary to its essential security interests;

(b) for the protection of its essential security interests or for the implementation of international obligations or national policies

(i) relating to the traffic in arms, ammunition and implements of war, provided that such measures do not impair the conditions of competition in respect of products not intended for specifically military purposes, and to such traffic in other goods, materials and services as is carried on directly or indirectly for the purpose of supplying a military establishment; or

(ii) relating to the non-proliferation of biological and chemical weapons, nuclear weapons or other nuclear explosive devices; or

(iii) taken in time of war or serious international tension constituting threat of war.

Article 27

The Joint Committee

1. The implementation of this Agreement shall be supervised and administered by the Joint Committee established under the Gothenburg Declaration.

2. For the purpose of the proper implementation of the Agreement, the States Parties to this Agreement shall exchange information and, at the request of any State Party to this Agreement, shall hold consultations within the Joint Committee. The Committee shall keep under review the possibility of further removal of the obstacles to trade between the EFTA States and Poland.

3. The Joint Committee may take decisions in the cases provided for in this Agreement. On other matters the Joint Committee may make recommendations.

Artikel 28

Blandade kommitténs arbetsordning

1. För att säkerställa en riktig tillämpning av detta avtal skall Blandade kommittén sammanträda när det är nödvändigt, dock minst en gång om året. Varje avtalsslutande stat får begära att möte hålls.

2. Kommittén skall uttala sig enhälligt.

3. Om en representant för en avtalsslutande stat har godtagit ett beslut i Blandade kommittén med förbehåll för att de konstitutionella kraven måste uppfyllas, skall beslutet träda i kraft, om inte något senare datum anges däri, den dag då den avtalsslutande staten meddelar att förbehållet hävts.

4. Blandade kommittén skall anta sin arbetsordning som bl.a. skall innefatta bestämmelser rörande sammankallande av möten, val av ordförande och dennes mandatperiod.

5. Blandade kommittén får besluta att upprätta de underkommittéer och arbetsgrupper som den anser nödvändiga för att biträda den vid fullgörandet av dess uppgifter.

Artikel 29

Utvecklingsklausul

1. När en avtalsslutande stat anser att det skulle ligga i de avtalsslutande staternas ekonomiers intresse att utveckla och fördjupa de förbindelser som upprättas genom detta avtal genom att utvidga dem till områden som inte täcks av avtalet, skall den avtalsslutande staten till de avtalsslutande staterna överlämna en begäran med angivande av skäl. De avtalsslutande staterna får uppdra åt Blandade kommittén att pröva denna begäran och att, i förekommande fall, avge rekommendationer till dem, i synnerhet i syfte att inleda förhandlingar.

2. De avtal som följer av förfarandet enligt stycke 1 skall bli föremål för ratifikation eller godkännande av de avtalsslutande parterna i enlighet med deras egna förfaranden.

Artikel 30

Tjänster och investeringar

1. De avtalsslutande staterna erkänner den ökande betydelsen av vissa områden, såsom tjänster och investeringar. I sin strävan att

Article 28

Procedures of the Joint Committee

1. For the proper implementation of this Agreement the Joint Committee shall meet whenever necessary but at least once a year. Each State Party to this Agreement may request that a meeting be held.

2. The Joint Committee shall act by common agreement.

3. If a representative in the Joint Committee of a State Party to this Agreement has accepted a decision subject to the fulfilment of constitutional requirements, the decision shall enter into force, if no later date is contained therein, on the day the withdrawal of the reservation is notified.

4. The Joint Committee shall adopt its rules of procedure which shall, inter alia, contain provisions for convening meetings and for the designation of the Chairman and his term of office.

5. The Joint Committee may decide to set up such sub-committees and working parties as it considers necessary to assist it in accomplishing its tasks.

Article 29

Evolutionary clause

1. Where a State Party to this Agreement considers that it would be useful in the interests of the economies of the States Parties to this Agreement to develop and deepen the relations established by the Agreement by extending them to fields not covered thereby, it shall submit a reasoned request to the States Parties to this Agreement. The States Parties to this Agreement may instruct the Joint Committee to examine this request and, where appropriate, to make recommendations to them, particularly with a view to opening negotiations.

2. Agreements resulting from the procedure referred to in paragraph 1 will be subject to ratification or approval by the States Parties to this Agreement in accordance with their own procedures.

Article 30

Services and investment

1. The States Parties to this Agreement recognize the growing importance of certain areas, such as services and investments. In their

gradvis utveckla och utvidga samarbetet, särskilt inom ramen för europeisk integration, kommer de att samarbeta i syfte att uppnå en stegvis liberalisering och ett ömsesidigt öppnande av marknader för investeringar och utbyte av tjänster och med beaktande av relevant arbete inom GATT.

2. EFTA-staterna och Polen kommer att i Blandade kommittén diskutera möjligheterna att utvidga deras handelsförbindelser till områdena för direkta utländska investeringar och handeln med tjänster.

Artikel 31

Fullgörande av förpliktelser

1. De avtalsslutande parterna skall vidta alla åtgärder som behövs för att säkerställa att detta avtals syften uppnås och förpliktelserna enligt avtalet fullgörs.

2. Om en EFTA-stat anser att Polen, eller om Polen anser att en EFTA-stat, har försummat att fullgöra en förpliktelse enligt detta avtal, får den avtalsslutande parten i fråga vidta lämpliga åtgärder på de villkor och enligt det förfarande som fastställs i artikel 25.

Artikel 32

Bilagor och protokoll

Bilagorna och protokollen till detta avtal utgör en integrerande del av avtalet. Blandade kommittén kan besluta om ändringar i bilagorna och protokollen A och B.

Artikel 33

Handelsförbindelser som regleras genom andra avtal

1. Detta avtal är tillämpligt på handelsförbindelser mellan å ena sidan de enskilda EFTA-staterna och å andra sidan Polen, men inte på handelsförbindelserna mellan EFTA-stater, om inte annat föreskrivs i detta avtal.

2. a. Avtalet mellan Finland och Polen om ömsesidigt avvecklande av hindren för handeln, som undertecknades den 29 september 1976, jämte ändringar, (i det följande kallat Finland-Polen-avtalet), skall förbli i kraft till dess att de ömsesidiga fördelar som enligt Finland-Polen-avtalet beviljats dess parter helt har ersatts av fördelarna enligt detta avtal.

efforts to gradually develop and broaden their co-operation, in particular in the context of European integration, they will co-operate with the aim of achieving a progressive liberalization and mutual opening of markets for investments and trade in services, taking into account relevant GATT work.

2. The EFTA States and Poland will discuss in the Joint Committee the possibilities to extend their trade relations to the fields of foreign direct investment and trade in services.

Article 31

Fulfilment of obligations

1. The States Parties to this Agreement shall take all necessary measures to ensure the achievement of the objectives of the Agreement and the fulfilment of their obligations under the Agreement.

2. If an EFTA State considers that Poland has, or if Poland considers that an EFTA State has failed to fulfil an obligation under this Agreement, the State Party concerned may take the appropriate measures under the conditions and in accordance with the procedure laid down in Article 25.

Article 32

Annexes and Protocols

The Annexes and the Protocols to this Agreement are an integral part of it. The Joint Committee may decide to amend the Annexes, and Protocols A and B.

Article 33

Trade relations governed by other Agreements

1. This Agreement applies to trade relations between, on the one side, the individual EFTA States and, on the other side, Poland, but not to the trade relations between individual EFTA States, unless otherwise provided for in this Agreement.

2. (a) The Agreement between Finland and Poland on the Reciprocal Removal of Obstacles to Trade, signed on 29 September 1976, as amended, (hereinafter referred to as the Finland-Poland Agreement), shall remain in force until the substance of the mutual benefits granted by that Agreement to its Parties has been fully overtaken by the present Agreement.

I detta skede skall Finland-Polen-avtalet upphävas genom ett gemensamt beslut av Finland och Polen, och de övriga avtalsslutande staterna till detta avtal skall omedelbart underrättas om beslutet.

b. Bestämmelserna i artiklarna 7, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 22, 23, 29 och 30 i detta avtal skall äga motsvarande tillämpning på handeln mellan Finland och Polen enligt Finland-Polen avtalet.

c. Specifika bestämmelser om verkställandet av denna artikel ingår i bilagorna XV och XVI till detta avtal.

Artikel 34

Tullunioner, frihandelsområden och gränshandel

Detta avtal skall inte utgöra hinder mot att tullunioner, frihandelsområden eller arrangemang om gränshandel bibehålls eller upprättas, i den mån dessa inte negativt påverkar den ordning för handeln som avses i detta avtal och särskilt reglerna rörande ursprung.

Artikel 35

Territoriell tillämpning

Detta avtal skall tillämpas på de avtalsslutande staternas territorier.

Artikel 36

Ändringar

Andra ändringar i detta avtal än sådana som nämns i stycke 3 i artikel 27, vilka godkänts av Blandade kommittén, skall underställas de avtalsslutande staterna för godkännande och skall träda i kraft om de godkänts av alla avtalsslutande stater. Godkännandeinstrumenten skall deponeras hos depositarien.

Artikel 37

Anslutning

1. Varje stat som blir medlem i Europeiska frihandelssammanslutningen får ansluta sig till detta avtal, under förutsättning att Blandade kommittén beslutar att godkänna anslutningen, som skall förhandlas fram mellan den anslutande staten och de berörda avtalsslutande

At that stage the Finland-Poland Agreement will be terminated by a joint decision of Finland and Poland. The other Parties to the present Agreement shall be notified of this decision without delay.

(b) The provisions of Articles 7, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 22, 23, 29 and 30 of the present Agreement shall also apply, *mutatis mutandis*, to trade between Finland and Poland under the Finland-Poland Agreement.

(c) Specific rules on the implementation of this Article, are contained in Annexes XV and XVI to the present Agreement.

Article 34

Customs unions, free trade areas and frontier trade

This Agreement shall not prevent the maintenance or establishment of customs unions, free trade areas or arrangements for frontier trade to the extent that these do not negatively affect the trade regime and in particular the provisions concerning rules of origin provided for by this Agreement.

Article 35

Territorial application

This Agreement shall apply to the territories of the States Parties to this Agreement.

Article 36

Amendments

Amendments to this Agreement other than those referred to in paragraph 3 of Article 27 which are approved by the Joint Committee shall be submitted to the States Parties to this Agreement for acceptance and shall enter into force if accepted by all the States Parties to this Agreement. The instruments of acceptance shall be deposited with the Depositary.

Article 37

Accession

1. Any State, becoming a Member of European Free Trade Association, may accede to this Agreement, provided that the Joint Committee decides to approve its accession, to be negotiated between the acceding State and the States Parties concerned, on such terms and

staterna, och på de villkor som anges i dess beslut. Anslutningsinstrumentet skall deponeras hos depositarien.

2. I fråga om en anslutande stat skall avtalet träda i kraft den första dagen i den tredje månaden efter det att anslutningsinstrumentet deponerades.

Artikel 38

Uppsägning och upphörande

1. Varje avtalsslutande stat kan säga upp avtalet genom en skriftlig notifikation till depositarien. Uppsägningen träder i kraft sex månader efter den dag då notifikationen motogs av depositarien.

2. Om Polen säger upp avtalet, skall avtalet upphöra att gälla vid utgången av uppsägningsperioden, och om samtliga EFTA-stater säger upp det, skall det upphöra att gälla vid utgången av den sista uppsägningsperioden.

3. En EFTA-stat som frånträder konventionen angående upprättandet av Europeiska frihandelssammanslutningen skall ipso facto samma dag som uppsägningen blir giltig upphöra att vara part i detta avtal.

Artikel 39

Ikraftträdande

1. Detta avtal träder i kraft den 1 april 1993 för de signatärstater som före det har deponerat sina ratifikations- eller godkännandeinstrument hos depositarien, förutsatt att Polen finns med bland de stater som deponerat sitt ratifikations- eller godkännandeinstrument.

2. För en signatärstat som deponerar sitt ratifikations- eller godkännandeinstrument efter den 1 april 1993, träder detta avtal i kraft den första dagen i den andra månaden efter det att den deponerat sitt instrument, förutsatt att avtalet träder i kraft för Polens del senast den dagen.

3. Varje signatärstat får redan vid tidpunkten för undertecknandet förklara att den under inledningsskedet skall tillämpa avtalet provisoriskt, om avtalet inte kan träda i kraft i förhållande till den staten den 1 april 1993, förutsatt att avtalet har trätt i kraft för Polens del.

conditions as may be set out in that decision. The instrument of accession shall be deposited with the Depositary.

2. In relation to an acceding State, the Agreement shall enter into force on the first day of the third month following the deposit of its instrument of accession.

Article 38

Withdrawal and expiration

1. Each State Party to this Agreement may withdraw therefrom by means of a written notification to the Depositary. The withdrawal shall take effect six months after the date on which the notification was received by the Depositary.

2. If Poland withdraws, the Agreement shall expire at the end of the notice period, and if all EFTA States withdraw it shall expire at the end of the latest notice period.

3. Any EFTA Member State which withdraws from the Convention establishing the European Free Trade Association shall ipso facto on the same day as the withdrawal takes effect cease to be a State Party to this Agreement.

Article 39

Entry into force

1. This Agreement shall enter into force on 1 April 1993, in relation to those Signatory States which by then have deposited their instruments of ratification or acceptance with the Depositary, provided that Poland is among the States that have deposited their instruments of ratification or acceptance.

2. In relation to a Signatory State depositing its instrument of ratification or acceptance after 1 April 1993, this Agreement shall enter into force on the first day of the second month following the deposit of its instrument, provided that in relation to Poland the Agreement enters into force at the latest on the same date.

3. Any Signatory State may already at the time of signature declare that, during an initial phase, it shall apply the Agreement provisionally, if the Agreement cannot enter into force in relation to that State by 1 April 1992, provided that in relation to Poland the Agreement has entered into force.

Artikel 40

Depositary

Sveriges regering, som är depositarie för avtalet, skall underrätta samtliga stater som har undertecknat eller anslutit sig till detta avtal om deponeringen av ratifikations-, godkännande- eller anslutningsinstrument, samt om ikraftträdandet, upphörande och uppsägning av detta avtal.

Till bekräftelse härav har undertecknade, därtill vederbörligen befullmäktigade ombud, undertecknat detta avtal.

Upprättat i Genève den 10 december 1992 i ett enda originalexemplar på engelska språket, vilket skall deponeras hos Sveriges regering. Depositarien skall sända bestyrkta kopior till samtliga stater som undertecknat eller anslutit sig till avtalet.

(Underskrifter)

Article 40

Depositary

The Government of Sweden, acting as Depositary, shall notify all States that have signed or acceded to this Agreement of the deposit of any instrument of ratification, acceptance or accession, as well as of the entry into force of this Agreement, of its expiry or of any withdrawal therefrom.

IN WITNESS WHEREOF the undersigned plenipotentiaries, being duly authorized thereto, have signed the present Agreement.

DONE at Geneva, this 10th day of December 1992, in a single authentic copy in the English language which shall be deposited with the Government of Sweden. The Depositary shall transmit certified copies to all Signatory States, and States acceding to this Agreement.

(Signatures)

PROTOKOLL

mellan Republiken Finland och Republiken Polen angående den behandling som tillämpas på varor som ingår i kapitlen 1 till 24 i det harmoniserade systemet

Republiken Finlands regering (i det följande Finland) och Republiken Polens regering (i det följande Polen),

som beaktar avtalet mellan EFTA-staterna och Polen och som i synnerhet strävar efter att verkställa dess artikel 13,

som, inom ramen för sin nationella lantbrukspolitik, önskar gynna en harmonisk utveckling av handeln med lantbruksprodukter,

har kommit överens om följande:

Artikel 1

1. Finland skall slopa importtullar samt avgifter med motsvarande verkan samt också kvantitativa restriktioner och åtgärder med motsvarande verkan för varor med ursprung i Polen som upptas i bilaga I till detta protokoll, om inte annat föreskrivs i detta protokoll.

2. Om prisutjämnande åtgärder, enligt EFTA-konventionen eller en överenskommelse mellan Finland och Europeiska gemenskaperna, gäller eller kommer att gälla för en vara som omfattas av detta protokoll, har Finland rätt att vid import eller export av denna vara tillämpa åtgärder som utjämnar skillnaden mellan det inhemska priset och världsmarknadspriset på lantbruksråvara som ingår i varan.

3. Finland skall säkerställa att de eftergifter som medges Polen inte äventyras genom andra importåtgärder. De avgifts- och skattesänkningar som Finland beviljar skall dock inte omintetgöra tillämpningen av de handelspolitiska åtgärder som följer av GATT:s Uruguay-runda eller någon annan framtida ändring i dess importregler för lantbruksprodukter. Gällande preferensmarginaler och nuvarande möj-

PROTOCOL

between the Republic of Finland and the Republic of Poland concerning the treatment applicable to products falling within Chapters 1 to 24 of the Harmonized System

The Republic of Finland (hereinafter called Finland) and the Republic of Poland (hereinafter called Poland),

Having regard to the Agreement between the EFTA States and the Republic of Poland, and aiming in particular at implementing its article 13,

Desirous to foster, within the framework of their national agricultural policies, the harmonious development of trade in agricultural products,

have agreed as follows:

Article 1

1. Finland shall abolish customs duties on imports and any charges having equivalent effect, as well as quantitative restrictions or measures having equivalent effect, for products originating in Poland and included in Annex I to this Protocol, unless otherwise provided for in this Protocol.

2. If any product in that Annex is or will be subject to price compensation measures according to the EFTA Convention or an agreement between Finland and the European Communities, Finland is entitled to apply, upon import or export of the product, measures to compensate the difference between domestic and world market prices of the agricultural raw materials incorporated in that product.

3. Finland shall ensure that the concessions granted to Poland are not compromised by other import measures. However, the tariff and levy reductions granted by Finland shall not preclude the application of trade policy measures resulting from the GATT Uruguay Round or any other future change in its import regime for agricultural products. Existing preference margins and current access opportuni-

ligheter till marknadstillträde skall bibehållas efter samråd med länderna. Samma princip skall gälla för eventuella partiella sänkningar av bastullarna till följd av Uruguayrundan inom GATT.

Artikel 2

Ursprungsreglerna fastställs i bilaga II till detta protokoll.

Artikel 3

För att säkerställa att bestämmelserna i detta protokoll fungerar på rätt sätt skall parterna, på begäran av endera parten, hålla samråd i syfte att hitta en lösning på de problem som kan uppkomma.

Artikel 4

Om importen av en viss vara sker i sådana ökade kvantiteter eller på sådana villkor som innebär eller hotar att innebära

a) allvarlig skada för inhemska producenter av samma eller direkt konkurrerande varor på den importerande partens territorium, eller

b) allvarliga störningar på någon sektor av ekonomin eller svårigheter som kan yttra sig i en allvarlig försämring av det ekonomiska läget i en region,

skall den berörda parten samråda med den andra parten. När dessa samråd slutförts eller då tre månader har gått från det att samråd begärdes, kan parten vidta lämpliga åtgärder.

När exceptionella förhållanden som kräver omedelbart ingripande gör en föregående undersökning omöjlig, får den berörda parten genast vidta de säkerhetsåtgärder som är absolut nödvändiga för att rätta till situationen. Åtgärderna skall utan dröjsmål meddelas och samråd mellan parterna skall äga rum så snart som möjligt.

Artikel 5

På begäran av endera parten skall parterna se över tillämpningsområdet för detta protokoll. I ljuset av resultatet av sådan översyn skall parterna, med beaktande av deras ömsidiga intressen, besluta om åtgärder som syftar till ytterligare liberalisering.

Artikel 6

Detta protokoll träder i kraft samma dag som avtalet mellan EFTA-staterna och Republiken Polen träder i kraft mellan Finland och

ties shall be maintained after mutual consultations. The same principle shall apply in case of possible partial reductions of the basic duties resulting from the GATT Uruguay round.

Article 2

Annex II to this Protocol lays down the rules of origin.

Article 3

For the purpose of ensuring the proper functioning of the provisions of this Protocol the Parties shall hold consultations at the request of either Party, with a view of finding a solution to any problem which may arise.

Article 4

Where any product is being imported in such increased quantities and under such conditions as to cause, or threaten to cause:

a) serious injury to domestic producers of like or directly competitive products in the territory of the importing Party,

b) serious disturbances in any sector of economy or difficulties which could bring about serious deterioration in the economic situation of a region,

the Party concerned shall consult with the other Party. Once these consultations have been concluded or a period of three months has elapsed from the date of the request, it may take appropriate measures.

Where exceptional circumstances requiring immediate action make prior examination impossible, the Party concerned may apply forthwith the precautionary measures strictly necessary to remedy the situation. The measures shall be notified without delay and consultations between the Parties shall take place as soon as possible.

Article 5

The Parties will review, at the request of either Party, the scope of this Protocol. In the light of the results of these reviews the Parties will decide, taking into account mutual benefit, on measures aimed at further liberalisation.

Article 6

This Protocol shall enter into force on the same day as the Agreement between the EFTA States and the Republic of Poland enters into

Polen. Om detta datum inte sammanfaller med ingången av ett kalenderår, skall de årliga importkvoterna i bilaga I tillämpas "pro rata temporis" det första året.

Protokoll nr 1 om behandling som tillämpas på varor som är upptagna i kapitlen 1—24 i det harmoniserade systemet till avtalet mellan Finland och Polen om ömsesidigt avvecklande av hindren för handeln, undertecknat den 29 september 1976, jämte ändringar, upphör att vara i kraft denna samma dag och ersätts av detta protokoll.

Artikel 7

Detta protokoll förblir i kraft så länge som parterna i protokollet är parter till avtalet mellan EFTA-staterna och Republiken Polen.

Upprättat i Genève den 10 december 1992.

(Underskrifter)

force between Finland and Poland. Should that date not coincide with the beginning of the calendar year, the annual import quotas referred to in Annex I shall be applied pro rata temporis for the first year.

Protocol No. 1 concerning the treatment applicable to products falling within Chapters 1 to 24 of the Harmonized System in the Agreement between Finland and Poland on the Reciprocal Removal of Obstacles to Trade, signed on 29 September 1976, as amended, will cease to be in force on the same day and will be replaced by this Protocol.

Article 7

This Protocol shall remain in force as long as the Parties to it are Parties to the Agreement between the EFTA States and the Republic of Poland.

Done at Geneva on the 10th of December 1992.

(Signatures)